



Дългосрочните
стратегии за
обновяване на
сградния фонд като
ключови инструменти
за местно развитие

Уроци, научени от добрите практики в Европа:
Финансиране, събиране на данни и персонализирани подходи

Дългосрочните стратегии за обновяване на сградния фонд като ключови инструменти за местно развитие

Уроци, научени от добрите практики в Европа:

Финансиране, събиране на данни и персонализирани подходи

Консорциум:



Supported by:



Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety



European
Climate Initiative
EUKI

based on a decision of the German Bundestag

| | |
|----------------------------|---|
| Акроним | Нашите сгради |
| Име на проекта | Ускоряване на действията по обновяване на сградния фонд за напредък в областта на опазването на климата и укрепване на гражданското общество в Румъния и България |
| Продължителност на проекта | септември 2018 г. – декември 2020 г. |
| Уебсайт | https://www.bpie.eu/renovating-our-buildings-in-bulgaria-and-romania/ |
| Автори | Рутгер Броер, Яне Рике Бол (BPIE) |
| Редактори | Сибил Щойвер, Джонатан Волт, Роберта Д'Анжиолела (BPIE) Драгомир Цанев (ЕнЕфкт), Камелия Раца (OER) Еван Джефрис (коректор) |
| Дата | 26-и февруари 2021 г. |
| Име на файла | Дългосрочните стратегии за обновяване на сградния фонд като ключови инструменти за местно развитие. Уроци, научени от добрите практики в Европа |
| Други права | Графично оформление: Publishing Bureau |

Този проект е част от Европейската инициатива за климата (EUKI) на германското Федерално министерство на околната среда, опазването на природата и ядрената безопасност (BMU). Конкурсът EUKI за идеи за проекти се осъществява от германския Институт за международно сътрудничество (GIZ). Основна цел на EUKI е да насърчи сътрудничеството в областта на климата в рамките на Европейския съюз (ЕС) с цел намаляване на емисиите на парникови газове.

Отговорност за мненията и твърденията, изложени в този документ, носят само авторите; текстовете не отразяват непременно възгледите на Федералното министерство на околната среда, опазването на природата и ядрената безопасност (BMU).

СЪДЪРЖАНИЕ

| | |
|--|----|
| 1. Въведение..... | 1 |
| 2. Дългосрочни стратегии за обновяване и Вълната на саниране: стимули за общините | 6 |
| 2.1 Преглед на политиките в дългосрочните стратегии за обновяване на местно равнище...6 | |
| 2.2 Нови финансови възможности по Плана за възстановяване на ЕС..... | 11 |
| 3. Добри практики: Общински политики за обновяване на сгради във и извън дългосрочните стратегии за обновяване | 14 |
| 3.1 Иновативни финансови инструменти..... | 14 |
| 3.1.1 – SEM POSIT’IF | 14 |
| 3.1.2 – Réseau Canopée Logement Social - Франция | 15 |
| 3.1.3 – Нова програма за зелени спестявания - Чехия | 17 |
| 3.1.4 – Зелени облигации за общини - Швеция..... | 19 |
| 3.1.5 – Сертификат „Зелен дом“ и програмата „Зелена ипотека“ в Румъния..... | 21 |
| 3.1.6 Финансиране по сметки и данъци - проект EuroPACE | 23 |
| 3.2 Обществени сгради | 24 |
| 3.2.1 RenoWatt – Валония Белгия | 25 |
| 3.2.2 Стратегия за енергийна ефективност в публичния сектор - Ирландия | 26 |
| 3.2.3 SPL OSER - Франция | 27 |
| 3.2.4 Програма RENABITARE - Кастилия и Леон - Испания..... | 28 |
| 3.3 Персонализирани схеми за обновяване | 30 |
| 3.3.1 PadovaFIT: обслужване на едно гише, насочено към многофамилни сгради - Италия, България, Румъния..... | 30 |
| 3.3.2 Програма за модернизация на многофамилни сгради JESSICA II - Литва..... | 31 |
| 3.3.3 Схема за безвъзмездна помощ за по-добри енергийни общности - Ирландия | 33 |
| 3.3.4 Екологичен фонд за училищата - Румъния..... | 35 |
| 3.4 Събиране и съхранение на данни..... | 36 |
| 3.4.1 – Woningpas Фландрия | 37 |
| 3.4.2 Програма EFEKT - Системи за енергиен мениджмънт за общини - Чехия | 38 |
| 3.4.3 Passeport Efficacité Énergétique (P2E) - Франция..... | 39 |
| 3.4.4 Klimatdeklaration - Швеция | 40 |
| 3.5.4 EPISCOPE – пилотен проект от Северен Дъблин | 42 |
| 3.5 Интегрирано общинско планиране | 43 |
| 3.5.1 Районен подход - Холандия | 43 |
| 3.5.2 e5 схема за общини - Австрия | 45 |
| 3.5.3 Регионални и местни дългосрочни стратегии за обновяване - Испания | 47 |
| 4. Заключение и политически препоръки..... | 49 |
| Ускоряване на обновяването на обществени сгради чрез местно сътрудничество, събиране на данни и агрегиране на индивидуални проекти | 50 |
| 5. Библиография | 54 |
| 6. Приложение I – Преглед на добри практики..... | 61 |

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Дългосрочните стратегии за обновяване (ДСО) могат да бъдат от значителна полза за местните власти за постигане на целите на декарбонизация на сградния фонд, достъпа до финансиране и възползване от възможностите, предоставени от Вълната на саниране. Европейската Директива относно енергийните характеристики на сградите¹ (ДЕХС; Директива/ЕС 844/2018) изисква от държавите членки (ДЧ) да разработят дългосрочни национални стратегии за обновяване – политически инструменти, описващи как националните правителства се стремят да превърнат обществените сгради в декарбонизиран и енергийно ефективен сграден фонд до 2050 г. [1]. Те изпълняват функцията на пътни карти с етапни цели и измерими показатели, допълнени от преглед на националния сграден фонд, специфични политики за стимулиране на обновяването, иновативни финансови инструменти и обзор на инициативи за интелигентни технологии и умения в строителния сектор.

През октомври 2020 г. Европейската комисия публикува амбициозната стратегия „Вълна на саниране“ (COM (2020) 662²), една от централните инициативи на Зелената сделка на ЕС, за която националните ДСО дадоха значителен принос. Целта на стратегията е да удвои степента на обновяване от 1%, както е понастоящем, до минимум 2% в ЕС, и да бъдат обновени 35 млн. сградни единици до 2030 г., като по този начин ще се спести значително количество енергия, ще се подобри здравето и благосъстоянието на хората и ще се създадат нови работни места. Тези усилия са важни за постигане на европейските цели за намаляване на емисиите на парникови газове с 55% до 2030 г., и по-дългосрочната амбиция за постигане на въглеродна неутралност³. Въвеждат се редица ключови “моменти на интервенция” и нови финансови ресурси, за да „бъде обновяването печелившо и за климатичния неутралитет, и за икономическото възстановяване“ [2]. Стратегията „Вълна на саниране“ също така анонсира преразглеждането и очакваното изменение на Директивата относно енергийните характеристики на сградите (ДЕХС) през 2021 г.⁴, което значително ще повлияе на развитието на ДСО и усилията за обновяване на сградите в цяла Европа. Редом с други стъпки, Европейската комисия планира да разшири изискванията за обновяване на обществени сгради (3% годишно) до всички нива на управление, включвайки и тези сгради, които са общинска собственост⁵, предлага по-строги изисквания за получаване на сертификати за енергийни характеристики (EPCs) и планира постепенно въвеждане на задължителни минимални стандарти за енергийни характеристики (MEPS) за съществуващи сгради, като така ще се отсеят и обновят приоритетно тези в най-лошо състояние.

¹ Директива (ЕС) 2018/844 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2010/31 / ЕС относно енергийните характеристики на сградите и Директива 2012/27 / ЕС относно енергийната ефективност. Наличен на: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L.2018.156.01.0075.01.ENG>

² COM (2020) 662 Вълна на саниране за Европа — екологизиране на нашите сгради, създаване на работни места, подобряване на качеството на живот. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета на ЕС, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите. Наличен на: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/eu_renovation_wave_strategy.pdf

³ По време на писането триалогът все още продължаваше. И трите институции на ЕС обаче се съгласиха по целта.

⁴ Освен ДЕХС също се актуализират Директивата за енергийна ефективност (ДЕЕ), Директивите за възобновяема енергия (ДВЕ) и Схемата за търговия с емисии на ЕС (СТЕ).

⁵ Предвидена ревизия на Директивата за енергийна ефективност (ДЕЕ) през Q2 2021.

За постигане на целите и очакваните ползи от Вълната на саниране е необходимо сътрудничество между всички участници в инвестиционния процес на сградно обновяване, както и между различните нива на управление. Вълната на саниране изрично посочва, че въвличането на градовете, регионалните и местните власти е от съществено значение за постигане на целите, в допълнение към сътрудничеството с други частни заинтересовани страни и националните правителства. Освен политическите мерки за увеличаване на обхвата на обновяване на сградите, в стратегията се споменават и бариерите, възпрепятстващи дейностите по обновяване, валидни за държавите членки в цяла Европа, и по-конкретно пред местните и регионалните власти.

Наличните стратегии за обновяване⁶ са богат източник на информация за предвидените дейности за обновяване на сградния фонд, с примери как по новаторски начин да бъдат стимулирани подобрения в енергийната ефективност. Въпреки голямото си значение, 8 държави – членки на ЕС, все още не са предали своите ДСО повече от година след първоначалния срок, което показва, че обновяването на сгради не е водещ приоритет за всички⁷. Сградното обновяване може също да насърчи икономическото възстановяване след Covid-19 пандемията. Поради това в Ръководство за Планове за възстановяване и устойчивост на държавите членки (SWD (2020) 205⁸) ЕК го определи за водеща инициатива в рамките на Годишната стратегия за устойчив растеж за 2021 г., която препоръчва ДЧ да надградят националните ДСО в своите планове за възстановяване и устойчивост, за да се гарантира ефективното използване на средствата за икономическо възстановяване. По този начин Комисията осъществява връзката между политиката на ЕС и националната дейност по обновяване на сградния фонд, като насърчава националните правителства да се ангажират със стратегическото планиране и конкретни политически мерки в тази област.

По сходен начин националните правителства могат да приложат подходи „отдолу-нагоре“ – интегрирайки местни инициативи в националните стратегии за планиране. Чрез подкрепа за местните власти и хармонизиране на общинските планове и националните пътни карти за обновяване може да се постигне съгласуван подход [3]. Въздействието на ДСО се увеличава, когато се действа едновременно на национално и местно равнище, например чрез насърчаване на обмена на знания, както и с признанието за онези местни политици, които инвестират в планирането, изпълнението и мониторинга на сградното обновяване.

Според Съобщението относно Вълната на саниране, „мобилизирането на финансов ресурс може да бъде трудно, особено на местно и регионално ниво“ [2]. Публичният ресурс често е ограничен, а регулаторните бариери и ограниченият капацитет сред местните власти могат да възпрепятстват достъпа до източници на финансиране и оптималното им комбиниране. Освен това широкомащабното обновяване на сградния фонд често се бави, тъй като ползите от обновяването не са ясно комуникирани, нито количествено изразени, а инструментите за остойностяване на

⁶ Австрия, Белгия, България, Хърватия, Кипър, Чехия, Дания, Естония, Финландия, Франция, Германия, Ирландия, Латвия, Люксембург, Холандия, Румъния, Словакия, Испания и Швеция публикуваха ДСО (09-02-2020).

⁷ С крайната дата на този доклад само 17 държави-членки са представили своите ДСО за 2030 г. на Европейската комисия, докато 10 правителства забавят изпълнението с близо една година, с оглед първоначалния краен срок през март 2020 г.

⁸ Европейска комисия, SWD (2020) 205. Ръководство за Планове за възстановяване и устойчивост на държавите членки. Работен документ за службите на Комисията., Брюксел, 17.09.2020 г.

енергийните характеристики, каквито са сертификатите за енергийни характеристики, нямат достатъчен обхват. Преразглеждането на ДЕХС през 2021 г. предоставя политическа възможност за стимулиране на усилията за финансиране, изграждане на капацитет и умения на участващите в инвестиционния процес на обновяване, както и за подобряване на качеството и съпоставимостта на сертификатите за енергийни характеристики.

Настоящият доклад е съсредоточен върху три водещи предизвикателства, пред които са изправени публичните власти, като си поставя за цел да представи примери за най-добри практики, които да подпомогнат преодоляването им:

- **Как да бъде получен достатъчен финансов ресурс за обезпечаване на стратегия за обновяване на сгради на местно равнище?**

Достъпът до финансиране е от съществено значение за осъществяването на енергийно ефективно обновяване и следователно е приоритет в европейското законодателство и политически инициативи. Член 2а от ДЕХС изрично описва начините, по които публичните органи в държавите членки трябва да улеснят достъпа до финансиране. Освен това член 10 от ДЕХС илюстрира значението на подходящото финансиране, подчертавайки необходимостта от ясен преглед на наличните финансови източници във всяка държава членка и подкрепата от ЕК, когато е подходящо. Стратегията „Вълна на саниране“ потвърждава значението на добре насоченото и адекватно финансиране, което да доведе до достатъчна дълбочина и обхват на обновяването. Все пак идентифицирането на подходящи възможности за финансиране и достъп до тях остава предизвикателство за публичните власти, особено на местно равнище⁹. Следователно използването на съществуващите фондове също е от значение и остава проблемно за някои местни власти. Същевременно регионалните власти и общините в цяла Европа вече разработват ефективни новаторски мерки, съобразени с местните обстоятелства. Вместо да се измисля нещо отново всеки път, местните власти могат да почерпят вдъхновение от съществуващите успешни практики, които да приложат у дома. Такъв пример е създаването на „обслужване на едно гише“, при което финансовите услуги за обновяване са пригодени към местния контекст, като процедурите, техническите съвети и управлението на проекти за собствениците на сгради са опростени. Установяването на практики за обслужване на едно гише във всички държави членки може да бъде от решаващо значение за реализиране на потенциалните ползи от сградното обновяване, както и за намаляване на свързаните с използването на сградите емисии. [2] [4].

Настоящият доклад ще направи преглед на новите европейски възможности за финансиране, свързани с Вълната на саниране, ще оцени по какъв начин националните ДСО вече предвиждат новаторски схеми за финансиране, насочени към местното самоуправление, и ще представи примери за добри практики, илюстриращи различни финансови подходи, които местните власти могат да разгледат.

- **Как могат да бъдат подобрени събирането и съхранението на данни за сградния фонд?**

⁹ Това се илюстрира от факта, че ЕС обещава активна подкрепа при разработването на проекти и подкрепа за достъп до всички налични финансови инструменти за регионалните власти на уебсайта на [Комисията на ЕС](#).

Надеждното събиране на данни за сградния фонд остава предизвикателство за политиките в ЕС. Един от основните инструменти за това са сертификатите за енергийни характеристики, но те все още не са изцяло съобразени с нуждите на потребителите [5] и се различават в метода на моделиране и изчисление на енергийните характеристики на сградите в различните държави членки. ДЕХС има установени основни изисквания за сертификатите за енергийни характеристики, но обхватът остава малък, а проблемите, свързани с ценообразуването и качеството, продължават, поставяйки под въпрос надеждността им [5]. Вълната на саниране посочва, че достъпните и прозрачни бази данни с информация за енергийните характеристики, разходите за енергия и делът на възобновяемите енергийни източници са от съществено значение за местните власти в разработването на ефективни политики и за проследяването на напредъка на дейностите по обновяване в техния сграден фонд, което се случва в някои водещи страни, като Дания или Португалия. По този начин широкото прилагане на сертификатите за енергийни характеристики и подобряването на качеството им е важно, но трябва да бъде допълнено от по-всеобхватни бази данни, каквито например са цифровите сградни дневници¹⁰.

Настоящият доклад ще анализира до каква степен националните ДСО включват подходящи инициативи за събиране на данни за сградния фонд и ще предостави примери за добри практики в събирането на информация, цифровото съхранение и разработване на следващо поколение сертификати за енергийни характеристики.

- **Как да се гарантира, че са постигнати допълнителни ползи, като намаляването на енергийната бедност и обновяването на най-неефективните сгради?**

Енергийното обновяване на сградите може да донесе редица ползи за собствениците, жителите и местните общности. Освен по-очевидните ползи от спестяването на енергия, обновяването може да повлияе положително на здравето и благосъстоянието на ползвателите, на поддържането на сградите, да стимулира създаването на работни места и да подсили климатичната устойчивост на градската среда. [6].

Вълната на саниране подчертава, че принципите на кръговата икономика, естетиката, здравето и екологичните стандарти трябва да бъдат обединени в цялостна стратегия. В допълнение, ДЕХС изисква от държавите членки да включват в ДСО и оценки на допълнителните ползи, като качеството на въздуха, безопасността и здравето. Това изискване е обусловено от факта, че не всички ползи са постигнати до момента, като в ДСО могат да бъдат дадени примери за добри практики за справяне с това предизвикателство.

Настоящият доклад ще анализира до каква степен националните ДСО се позовават на интегрирани подходи и процедури за планиране, съобразени с конкретни сградни сегменти и уязвими групи обитатели, както и дали оценяват допълнителните ползи освен енергийните спестявания. В раздела за добри практики на доклада са представени примери за интегрирано планиране на

¹⁰ Цифровите дневници на сгради са цифрови файлове, съхраняващи няколко подходящи източника на информация, свързани с конкретни сгради. За повече информация: Volt & Toth (2020). Определение на цифровия дневник на сградите - Доклад 1 от проучването за развитието на рамката на Европейския съюз за цифровия дневник на сградите. Наличен на: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cacf9ee6-06ba-11eb-a511-01aa75ed71a1>

местно равнище и за програми, насочени към конкретни типове сгради, например обществени или многофамилни сгради, както и за справяне с енергийната бедност.

Като цяло ДСО представляват отлична възможност за подпомагане на усилията за обновяване на местно равнище и предоставяне на данни и информация към централните власти относно планираните дейности в общинския сграден фонд, както и за преодоляване на съществуващи пропуски във финансирането или капацитета. Общинските стратегии за обновяване предлагат значителен неизползван потенциал за подобряване на схемите за финансиране, събирането на данни и постигането на допълнителни ползи от сградното обновяване. Фигура 1 илюстрира структурата на доклада, насочен към възможностите за идентифициране и оползотворяване на наличния потенциал.



Фигура 1. Структура на доклада

Следващият раздел дава примери от последните актуализации на националните ДСО и допълнителни източници, които биха улеснили преодоляването на някои от предизвикателствата в сградното обновяване, с оглед успешно изпълнение на приоритетите, заявени в инициативата

„Вълна за обновяване“ и, в дългосрочен план, постигането на европейските цели за климата до 2050 г..

2. ДЪЛГОСРОЧНИ СТРАТЕГИИ ЗА ОБНОВЯВАНЕ И ВЪЛНАТА НА САНИРАНЕ: СТИМУЛИ ЗА ОБЩИНТЕ

Със законодателния пакет „Чиста енергия за всички европейци“ от 2018 г.¹¹ изискването за разработване и приемане на цялостни ДСО бе преместено от Директивата за енергийна ефективност (ДЕЕ) в ревизираната ДЕХС, като стратегиите трябва да са свързани с интегрираните национални планове за енергията и климата (ИНПЕК) на държавите – членки на ЕС. Актуализираните ДСО, представени пред ЕК през 2020 г., могат да включват многобройни инструменти, свързани със или насочени към местните власти. Заедно с това, Механизмът за възстановяване и устойчивост и преразглеждането на ДЕХС и други директиви на ЕС през 2021 г. предоставят нови възможности за местните власти да получат достъп до финансиране, да подобрят събирането на данни, да определят конкретни сградни сегменти като приоритетни за обновяване, или да изготвят собствени интегрирани планове за обновяване. В предишни публикации по проекта „Нашите сгради“ бяха отчетени наличните финансови схеми за енергийно обновяване [7], по-специално за Румъния и България, и бяха предложени насоки за изготвяне на дългосрочни стратегии за обновяване¹². В допълнение към това, следващият раздел анализира най-новите ДСО от държавите – членки на ЕС, по отношение на тяхното значение за общините и описва новите възможности за финансиране, свързани с Многогодишната финансова рамка 2021 – 2027 г. (МФР) и Механизма за възстановяване и устойчивост на Европейската комисия¹³.

2.1 Преглед на политиките в дългосрочните стратегии за обновяване на местно равнище

Целта на този раздел е да покаже до каква степен държавите членки са включили в своите ДСО политики, специално посветени на местните власти.

Трансформирането на европейския сграден фонд изисква цялостен подход, обхващащ всички равнища на управление, както и всички участници в инвестиционния процес на обновяването. Необходими са различни механизми за сътрудничество между националните, регионалните и местните власти за прилагане на амбициозни политики за декарбонизация на сградите в съответствие с дългосрочните цели на ЕС и на национално равнище. Поради припокриващи се юрисдикции, националните политики до голяма степен влияят и регулират дейностите на местните власти, като например в случай на актуализация на националната схема за сертифициране на енергийните характеристики или когато държавни сгради се обновяват от конкретна община. Също така, обичайната практика е местните власти да отговарят за прилагането на национални

¹¹ През 2019 г. ЕС завърши цялостна актуализация на своята рамка на енергийната политика, за да улесни прехода от изкопаеми горива към чиста енергия, повече информация на https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-strategy/clean-energy-all-europeans_en

¹² За повече информация посетете: <https://www.bpie.eu/renovating-our-buildings-in-bulgaria-and-romania/>

¹³ Виж https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_en

мерки за сградно обновяване. Други политики засягат пряко местните власти и техния сграден фонд или са инициирани от местни или регионални политици и включени в националните планове.

Таблица 1 показва кои ДСО са включили политики, съобразени с местното равнище. В тъмно зелено са ДСО, които включват инициативи, подети от местните власти, или политики, изрично насочени към регионалното и местното управление, докато бледозеленото индикира, че стратегията включва политики, косвено засягащи местните власти. Определенията за категориите са представени по-долу¹⁴.

| | Финансови инструменти | Публични сгради | Събиране на данни | Персонализирани подходи | Интегрирано планиране |
|-------------|-----------------------|-----------------|-------------------|-------------------------|-----------------------|
| Фландрия | | | | | |
| Дания | | | | | |
| Франция | | | | | |
| Ирландия | | | | | |
| Латвия | | | | | |
| Люксембург | | | | | |
| Нидерландия | | | | | |
| Испания | | | | | |
| Швеция | | | | | |

Таблица 1. Преглед на политики, съобразени с общините

| | |
|---|--|
| Инициирани или изрично засягащи местното управление | |
| Косвено засягащи местното управление | |

Инструменти за финансиране

Финансовите инструменти се използват при обновяването на сгради, внедряване на енергийно ефективни сградни инсталации и други видове мерки за декарбонизация на сградния фонд. Съществуват примери за новаторски финансови инструменти, вариращи от грантове и субсидии до фискална подкрепа за преодоляване на предизвикателството на високите начални инвестиции, както и заеми, предоставени от големи фондове, в комбинация с иновативни възможности за

¹⁴ Обхватът на тези категории може да се припокрива. Например някои финансови инструменти, съобразени с местното равнище на самоуправление, са специално предназначени за жилищни сгради (персонализиран подход) и включват схеми за сертифициране и насърчаване на събирането на данни. По подобен начин, персонализираните подходи като „обслужването на едно гише“ могат да се фокусират върху обществени сгради. На практика ефективните програми често приспособяват финансовите инструменти към определен тип от сградния фонд и включват събиране на данни и мониторинг на резултатите. В раздела за добри практики по-долу програми с такива функции ще бъдат изрично подчертани.

финансиране като ЕСКО услугите. За прилагането на финансови инструменти на местно равнище от полза е и сътрудничеството с регионални банки и енергийни агенции.

Така например фламандските „енергийни къщи“ ([Energiehuizen](#)) са местно управлявани организации, свързани с Фламандската агенция за климат и енергия, които предоставят безлихвени заеми на собствениците на жилищни сгради, инвестиращи в енергийна ефективност, в допълнение към предоставяне на правни, технически и финансови консултации. В Холандия, по програмата за свободни от природен газ квартали ([Programma Aardgasvrije Wijken](#)), националното правителство инвестира 400 млн. евро за субсидии в общините, за да отдели съществуващите жилищни квартали от газовата мрежа. Френските общини, от друга страна, имат право на [данъчни облекчения](#) върху недвижимите имоти за обновяването на сгради, построени преди 1989 г.

Много финансови инструменти, специално пригодени към местното равнище на самоуправление, се фокусират върху обществените сгради. Такъв е например случаят с [Националния фонд за енергийна ефективност](#) в Латвия, [зелените заеми](#) от банката Kommuninvest, собственост на шведски общини, и датските [общински заеми](#) за обновяване. ЕСКО услугите са достъпни и за местните власти, например в [Латвия](#) и [Ирландия](#), въпреки че усвояването остава доста скромно поради въздействието на тези услуги върху общинския дъълг.

Обществени сгради

Публичните власти притежават и заемат значителен дял от сградния фонд и могат да послужат за пример чрез обновяването на сградите си. Затова често фокусът е върху средствата за планиране, инструментите и политиките, насочени към обновяването на обществени сгради. В доклада са включени примери за дългосрочни стратегии за подобрения на енергийната ефективност в публичния сектор, както и конкретни примери за инициативи, които се фокусират върху обновяването на публичните административни сгради, училища и здравни заведения. Съответните примери от ДСО са представени по-долу.

[Фондът за поддръжка и обновяване](#) в Люксембург има главната цел да обнови обществените сгради, включително тези на местните власти. [RenoWatt +](#) във Валония е пример за „обслужване на едно гише“, специфично насочено към обновяването на обществени сгради, и улеснява техническите, финансови и правни съвети, освен подкрепата при изпълнението на проекти и окрупняване на търсенето. [Програмата за действие за енергийна ефективност на френските местни и регионални власти](#), подпомогната от Френската национална федерация на местните власти, има за цел да подобри енергийната ефективност и да намали въглеродните емисии от публичните сгради. Програмата улеснява прилагането на ДСО, като идентифицира местни приоритетни проекти и предоставя необходимата правна и финансова подкрепа за тяхното изпълнение. Ирландската [стратегия за енергийна ефективност в публичния сектор](#) предоставя рамка за действия по обновяване на обществени сгради, при което ирландските публични власти могат да запазят финансовите печалби от енергийна ефективност в рамките на своите [организационни бюджети](#).

Събиране и съхранение на данни

С преразглеждането на ДЕХС през последното тримесечие на 2021 г., Европейската комисия цели да бъде въведено по-ефективно задължение за получаване на сертификати за енергийни характеристики, което също може да повлияе на общините чрез повишаване на качеството на дейностите по обновяването и подобряване на мониторинга на финансовите инвестиции. Сертификатите за енергийни характеристики също могат да бъдат важни инструменти за събиране и съхраняване на данни за сградния фонд, включително и за най-зле функциониращите сегменти от него. Въпреки техния потенциал, повечето сертификати за енергийни характеристики не се използват систематично за създаване на бази данни в подкрепа на местното планиране.

Предоставяйки необходимия софтуер и системи за управление на енергията на местните власти, може да се подобри енергийната ефективност посредством събраните данни от собствениците на сгради. Цифровите дневници и сградните паспорти, от друга страна, могат да предоставят на собствениците цифров достъп до съответната информация за ефективността на сградите и практическа информация, свързана с финансови, правни и технически аспекти на мерките за обновяване и пътна карта за декарбонизация до 2050 г. Подходящи примери от ДСО са представени по-долу.

Така например правителството на Люксембург насърчава общините да измерват енергийното си потребление със свободно предоставен [софтуер за управление на енергията](#) в контекста на националния климатичен пакет. Мярката има за цел да подобри възможностите за анализ на местните власти за насочване и приоритизиране на енергийното обновяване в съществуващия публичен сграден фонд.

Пример за иновативно хранилище на данни с висока добавена стойност за собствениците на сгради е House pass ([Woningpas](#)) във Фландрия. House pass съчетава източници на данни за сгради от различни публични органи, свързани с енергийната ефективност, сертификати за енергийни характеристики, разрешителни, околна среда и планиране на обновяване в едно достъпно място за собствениците на жилищни сгради. Френските паспорти за енергийна ефективност ([Passeport de l'Efficacité Énergétique - P2E](#)), от друга страна, предоставят данни за енергийната ефективност на сградата в допълнение към препоръки как собствениците на сгради могат да реновират своите сгради поетапно, за да се съобразят с целите за декарбонизация до 2050 г.

Персонализирани подходи

Персонализираните подходи се фокусират върху инструменти или механизми, насочени към определен сегмент от сградния фонд. Те имат за цел да постигнат конкретен резултат като намаляване на енергийната бедност или подобряване на здравето или околната среда. На практика, те са съсредоточени върху специфични сградни сегменти, като напр. еднофамилни сгради или многофамилни сгради, но могат да бъдат насочени и към обществените сгради. Други програми целят постигане на конкретен резултат, като например намаляване на дела на домакинствата в риск от енергийна бедност, подобряване на качеството на вътрешния климат (IEQ) или устойчивостта му. Свързани примери от ДСО са представени по-долу.

Шведският [Фонд за сътрудничество за публични имоти](#) (Offentliga fastigheter) на Шведската асоциация на местните власти и региони има специални програми за финансиране на енергийната

ефективност в училищата. Програмата [Irish Better Energy Communities](#) осигурява финансиране за жилищни и нежилищни сгради, управлявани от общините. Ориентираният към общността подход на схемата за предоставяне на безвъзмездни средства благоприятства уязвимите жители, като обезпечават поставяне на топлоизолация на фасадите и покривите. Латвийският Балтийски енергиен фонд (LABEEF) и Европейската банка за възстановяване и развитие (ERBD) подписаха договор за [финансиране специално за ремонт на апартаменти](#) в многофамилни сгради. Тези сгради трябва да отговарят на високите стандарти за енергийна ефективност и да предоставят гаранции за здраве, безопасност и комфорт. Френското правителство също е създадо пакети за изграждане на центрове за енергийна и екологична ефективност, специфично пригодени за малки селски общини ([KIT-EE](#)).

Интегрирано общинско планиране

Политики, насочени към интегративни процеси на планиране на местно равнище, могат да се идентифицират едва в няколко от държавите членки. Такова цялостно, дългосрочно планиране може да включва стратегии за едновременно справяне с енергийната бедност, здравните и екологичните проблеми. Някои ДСО включват национално законодателство, което задължава местните власти да формулират планове за обновяване на сградния фонд, докато други предоставят примери за планове, вече разработени от местните власти в друг контекст, както за Споразумението на кметовете.

В Холандия всички общини трябва да разработят стратегии за декарбонизация за всички сгради в техните юрисдикции в контекста на Областния подход ([Wijkgerichte aanpak](#)). Планът трябва подробно да опише наличните устойчиви източници на отопление, заедно с конкретен план за действия към декарбонизацията на всички сгради в дългосрочен план.

От своя страна, шведските общини [докладват ежегодно](#) за потреблението на енергия и мерките, предприети за намаляване на потреблението и промяна на доставките. От 2018 г. общините също така са задължени да извършват оценки на въздействието върху околната среда за всички значими проекти. [Испанската ДСО](#) дава общ преглед на силните страни и предимствата на изготвени регионални стратегии за сградно обновяване от различни по големина общини, като Албасете, Мадрид и Алкалада дел Юкар. В допълнение към данните за сградите, стратегиите определят приоритетни области въз основа на комбинация от съществуващи цели на обществената политика и необходимостта от подобрена енергийна ефективност и декарбонизация.

Пропуски

По отношение на персонализираните подходи, повечето ДСО споменават програми, засягащи косвено местните власти. Програми, съобразени с конкретни типове сгради (например многофамилни сгради или сгради от третичния сектор), или програми за справяне с енергийната бедност често се инициират на национално равнище. Конкретни сгради или домакинства, борещи се с (или в риск от) енергийна бедност, се намират в една община, но усилията за справяне с това са изцяло в ръцете на националното правителство.

Изводи

- Прегледът на ДСО показва, че някои държави членки вече включват подходяща информация и добри практики на местно равнище в своите ДСО. Испанската и френската ДСО са добър пример за това.
- По отношение на иновативни финансови инструменти и обществени сгради, повечето ДСО споменават политики, инициирани от или пряко засягащи местните власти.
- ДСО на други държави членки се фокусират основно върху националното равнище на управление. Значението на ДСО за местните власти може да се увеличи чрез интегриране на повече местни инициативи и политики. Това също може да насърчи хармонизирането на стратегиите за обновяване на сгради с местните и националните планове за действие в областта на климата и енергията, напр. в Румъния и България.
- Що се отнася до персонализирани подходи и събиране и съхранение на данни, ДСО биха могли по-добре да опишат ефектите от подобни добри практики на местно равнище и начините, по които регионалните и местните власти могат да допринесат за тяхното прилагане.
- Преразглеждането на ДЕХС през 2021 г. предоставя възможност за подобряването на ДСО за местните власти чрез включване на повече насоки и изисквания по отношение на местното самоуправление. Успешната трансформация на сградния фонд зависи в най-голяма степен от координираните дейности на национално и местно равнище.

2.2 Нови финансови възможности по Плана за възстановяване на ЕС

Публикуването на Вълната за саниране даде тласък на ключови политики за дълбоко обновяване в цяла Европа. Европейската комисия формулира ясни цели да удвои степента на обновяване и да увеличи дела на дълбокото обновяване, като същевременно предостави достъпно и целенасочено финансиране, което представлява изключителна възможност за подобряване на енергийните характеристики и качеството на сградния фонд в ЕС. Очаква се дългосрочните стратегии за обновяване¹⁵ да допринесат към целенасочени действия и да подпомогнат държавите членки да се възползват от безпрецедентното финансиране от ЕС, насърчаващо инвестициите в сградно обновяване.

Заедно с инициативата Вълна на саниране, комисията на ЕС публикува Работен документ за службите на Комисията SWD(2020)550(=¹⁶ „Подкрепа от бюджета на ЕС за увеличаване на инвестициите в сградно обновяване. Той определя предвиденото финансиране от новия бюджет

¹⁵ Заедно с националните планове за енергетиката и климата (NECP), както е предвидено в инициативата Вълна на саниране.

¹⁶ Подкрепа от бюджета на ЕС за увеличаване на инвестиции в обновяване на сгради по Вълната на саниране. Работен документ за службите на Комисията SWD (2020) 550 -, придружаващ Вълна на саниране за Европа — екологизиране на нашите сгради, създаване на работни места, подобряване на качеството на живот. Съобщение COM (2020) 662 на Комисията до Европейския парламент, Съвета на ЕС, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1603122391413&uri=CELEX:52020SC0550>

на ЕС за мобилизиране на инвестиции за качествено обновяване на сградния фонд и справяне с пазарните бариери.

Многогодишната финансова рамка (МФР) за 2021-2027 г. е допълнена от всеобхватен инструмент за възстановяване – NextGeneration EU, на стойност 750 милиарда евро, който ще послужи за облекчаване на икономическите и социалните последици от пандемията от Covid-19, като същевременно окаже подкрепа на така необходимите екологичен и дигитален преход. Бюджетът на ЕС за NextGeneration EU ще бъде насочен към държавите – членки на ЕС, най-вече чрез създадения Механизъм за възстановяване и устойчивост, който ще финансира проекти, свързани с климата, с най-малко 37% от общата сума. Механизмът за възстановяване и устойчивост мобилизира 672,5 милиарда евро безвъзмездни средства и заеми, до които държавите членки имат достъп, като представят своите планове за възстановяване и устойчивост през първото тримесечие на 2021 г. Европейската комисия препоръчва на държавите членки да разработят плановете си с надграждане над националните планове за енергията и климата (NECP) и дългосрочните стратегии за обновяване (ДСО), което да гарантира, че бюджетът е разпределен в съответствие с плановете за декарбонизация. В своя работен документ Комисията определя обновяването на сградите като ключов краткосрочен приоритет (водеща инициатива на ЕС) и силно насърчава държавите членки „да отразят обновяването на сградите като основен приоритет в своите национални планове за възстановяване и устойчивост, които те ще подготвят за достъп до финансиране от този механизъм [...]”[8]. Правителствата трябва да укрепят съществуващите програми или да планират реформи и инвестиции, вдъхновени от примерите, поместени в предоставените насоки от Комисията, като „обслужването на едно гише“, кампании за изграждане на умения или схеми за обновяване на жилищни сгради. ДСО са ключов стратегически инструмент за планиране, който да насочи финансирането към обновяване на сгради на национално и местно равнище и да обезпечи инвестициите в съответствие с приоритетите.

Инициативата REACT-EU допълнително ще разшири отговора към кризата в рамките на кохезионните фондове с нови 55 милиарда евро до 2023 г. за краткосрочна подкрепа за възстановяване и „зелени, цифрови и стимулиращи растежа“ инвестиции. Държавите членки ще имат достъп до допълнително финансиране за регионални и местни програми за обновяване на сгради, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) или придружаващи социални инициативи, подкрепяни от Европейския социален фонд. В рамките на МФР 2021-2027 г. Кохезионните фондове ще продължат да осигуряват преки инвестиции за обновителни мерки на сгради и други инвестиции, подкрепящи целите на Вълната за саниране.

Бюджетът на ЕС също ще се стреми към привличане на повече частни инвестиции в енергийно ефективни сгради с инструментите от InvestEU по примера на успешния Европейски фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ). InvestEU се състои от фондове от МФР и NextGeneration EU и ще предоставя гаранции за частни инвестиции, като има за цел да увеличи дълговото и дялово финансиране за обновяване на сгради, напр. чрез разширяване на инициативата Smart Finance for Smart Buildings. Европейската комисия акцентира върху персонализираните финансови инструменти за социални и достъпни жилища, обществени сгради, училища и болници, МСП, както и насърчаване на ЕСКО услуги. Инвестиционно ръководство за InvestEU се очаква да бъде публикувано от Комисията на ЕС през април 2021 г.



Фигура 2: Преглед на плана за възстановяване на ЕС, включително МФР 2021-2027 и бюджета на ЕС NextGeneration, собствена илюстрация въз основа на източници от Комисията на ЕС (<https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/mff2021-2027-ngeu> -финал/)

В обобщение, Европейският съюз определи обновяването на сградите като ключов инструмент за стимулиране на икономическото възстановяване, който същевременно гарантира зелени инвестиции, създаване на работни места и социална устойчивост. Комисията на ЕС посочва ДСО като водещи стратегически документи за разпределяне на допълнително мобилизираните средства, което подчертава значението на инструмента за стратегическото планиране и определянето на приоритетни мерки за трансформацията на европейския сграден фонд.

3. ДОБРИ ПРАКТИКИ: ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ ЗА ОБНОВЯВАНЕ НА СГРАДИ ВЪВ И ИЗВЪН ДЪЛГОСРОЧНИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА ОБНОВЯВАНЕ

Тази глава включва добри практики, инициирани от местни и регионални власти, но също така и национални програми и политики, които биха могли да подпомогнат местните власти в усилията им да увеличат обхвата и дълбочината на обновяване. Целта е да запознае местните политики с различни подходи, за да получат достъп до финансиране, да подобрят събирането на данни и да гарантират, че многобройните ползи от обновяването са постигнати чрез интегрирано планиране и индивидуални подходи. Този раздел представя примери за добри практики в пет категории:

1. Иновативни финансови инструменти,
2. Обществени сгради,
3. Персонализирани подходи за конкретни заинтересовани страни,
4. Събиране и съхранение на данни,
5. Интегрирани инструменти за градско планиране.

Таблица с обзор с всички избрани добри практики можете да намерите в Приложение I.

3.1 Иновативни финансови инструменти

Новите начини за достъп и разпределение на финансиране за планиране и изпълнение на проекти за обновяване са от съществено значение за увеличаване на обхвата и дълбочината на обновяване и постигане на целите на ЕС. Местните власти трябва да получат достъп до експертни консултации, да изградят капацитет за привличане на публични и частни източници на финансиране и да знаят как да използват публичното финансиране за привличане на частни инвестиции в обновяване на сгради. Примерите по-долу представят избрани добри практики на новаторски инструменти за финансиране.

3.1.1 – SEM POSIT'IF

| Добра практика | |
|----------------------------|---|
| Кратко описание | SEM Energies насърчава, организира, поддържа и представя пред заинтересованите страни енергийния преход в Ил дьо Франс (POSIT IF). Проектът е реализиран между 2013 - 2016 г. в Ил дьо Франс в подкрепа на целите за намаляване на консумацията на енергия с 38%, определени от регионалните власти [9]. Сред целите е и привличането на частни пазарни инвестиции чрез финансови инструменти като договори за енергийни услуги в допълнение към конвенционалните публични програми за безвъзмездна помощ. За да се постигне това, е създадена публично-частна компания за енергийни услуги (ЕСКО) за обновяване на жилищни и обществени сгради, като по този начин се привлича външен опит, а същевременно местните власти имат влияние върху дейността на компанията. |
| Начин на изпълнение | Тази публично-частна ЕСКО е до голяма степен собственост на регионалните и местните власти, като 85% от акциите са собственост на местните съвети и 15% на частен партньор [9]. От 2013-2016 г. компанията предоставя услугите си на кооперации и обществени сгради. Общият |

| | |
|---|---|
| | <p>бюджет възлиза на 2061 млн. евро, от които 75% са осигурени от Европейския съюз. Бюджетът е използван за наемане на директор, технически експерт, финансов експерт и ръководители на проекти. Персоналът разработва технически, правни и финансови планове за всяка обновена сграда, привлича финансиране от трети страни, както и осигурява предварително финансиране за определени проекти, като установява сътрудничество с външни заинтересовани страни и координира фирмите изпълнители на мерките за обновяване [X]. В рамките на проекта са разработени структурни партньорства със заинтересовани страни и фирми от секторите за енергийна ефективност и строителство. Като цяло проектът е осигурил 35 582 млн. евро инвестиции и енергийни спестявания, равняващи се на 17 490 MWh/год. [9]. В момента инициативата съществува под името Île-de-France Énergies [11]</p> |
| Адресирано предизвикателство | <p>SEM POSIT IF адресира предизвикателството да бъде привлечено достатъчно финансиране за обновяване на сгради на местно равнище, без това да се отрази значително на баланса на публичния бюджет.</p> |
| Защо това е добра практика | <p>Проектът POSIT-IF се откроява като добра практика, тъй като въвежда високоефективен бизнес модел за многофамилни сгради, който стимулира местната строителна индустрия и допринася за изграждане на капацитет сред публичните власти и политиците [9]. POSIT-IF създава услуга, обхващаща проектиране, обновяване и експлоатация, включваща гаранции за енергийни спестявания, съобразени финансови планове и амбициозни икономии на енергия (средно 47%), за да отговори на „Bâtiment basse consommation“ (националният nZEB стандарт - <80kWh/m²/год. за съществуващи сгради) [10]. Освен това регионалните власти оказват контрол върху вземането на решения на компанията и е установен непрекъснат диалог между регионалните и националните власти [12].</p> |
| Изводи за регионалните и местните власти | <p>Поради участието на местните власти като заинтересовани страни в компанията, техните умения и знания относно обновяването на сградите се подобряват. Това повишава капацитета и позволява на местните политици да оказват влияние върху политиките за обновяване на жилищата, финансовите инструменти и разработването на местни и регионални стратегии за обновяване [9].</p> |
| Източници | <p>[9] Intelligent Energy Europe (n.d.). Promote, Organize, Support, Imagine the energy Transition in Ile-de-France territory (POSIT IF). European Commission. Available at: https://ec.europa.eu/energy/intelligent/projects/en/projects/posit-if</p> <p>[10] EDF ENR (n.d.). BBC: Bâtiments Basse Consommation. Available at: https://www.edfenr.com/lexique/bbc-batiments-basse-consommation/</p> <p>[11] Ile de France Energies (n.d.) Un enterprise régionale innovante pour la transition énergétique!. Available at: https://www.iledefranceenergies.fr/qui-sommes-nous/</p> <p>[12] Energy Cities. (2014). Financing schemes increasing energy efficiency and renewable energy use in public and private buildings. Infinitesolutions. Available at: https://energy-cities.eu/wp-content/uploads/2019/01/infinite_solutions_comparative_analysis_web.pdf</p> |

3.1.2 – Réseau Canopée Logement Social - Франция

Добра практика

| | |
|--|--|
| <p>Кратко описание</p> | <p>Социалният проект Réseau Canopée Logement Social е създаден през 2018 г. и ще обнови 4300 социални жилища във Франция, като заедно с това ще подпомогне изграждането на 1200 нови [13]. Réseau Canopée е инвестиционна платформа, специално насочена към жилищни сгради за енергийно уязвими обитатели, и към справяне с дилемите на несъвместимите стимули в сектора на наемите. Платформата подпомага асоциациите за социални жилища, които са изправени пред намален доход и все по-високи разходи за обновяване и строителство [15]. Програмата ще се изпълнява от операторите на социални жилища, които са част от Réseau Canopée, Ansom Habitat, Oise Habitat, Opal и Reims Habitat [14]. Платформата ще обедини инвестиционни проекти на четирите относително малки жилищни асоциации, които поотделно не биха били подкрепени от ЕИБ, и ще осигури необходимото дългосрочно финансиране на достъпни цени, което да позволи наемите да останат ниски след обновяването [15].</p> |
| <p>Начин на изпълнение</p> | <p>С подкрепата на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) ще бъде създадена инвестиционна платформа, която ще привлече необходимите инвестиционни средства за новото строителство и обновяване. Жилищните оператори имат самоучастие и са подкрепяни от ЕИБ с привличането на частни финансови съветници, технически и финансови ресурси [15]. ЕИБ ще подкрепи привличането на финансиране от Френската национална банка за насърчване, Caisse de Depots et Consignation и други източници на публично финансиране.</p> <p>Проектът цели да намали потреблението на енергия, да смекчи изменението на климата и да се справи с енергийната бедност. Целевите сгради са сред най-старите във Франция със средна възраст 38 години и се намират в „приоритетни градски квартали“ с по-висок дял на жителите с ниски доходи [15]. Много от тези сгради имат ниски енергийни характеристики и висок потенциал за икономия на енергия, като 75% от жилищните блокове попадат в класове D-G и имат консумация на енергия от над 151 kWh/m²/год. [15]. За да се обезпечат екологичните ползи, повечето проекти за саниране на сгради предвиждат „дълбоко“ енергийно обновяване (54% средни икономии на енергия) [15]. Освен това проектите за обновяване и строителство ще трябва да отговарят на градоустройствените правила на ЕИБ (т.е. да бъдат съобразени с разнообразието и справянето с разрастването на градовете).</p> <p>Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) ще инвестира 107 млн. евро, или приблизително една трета от общите прогнозни разходи от 326 млн. евро.</p> |
| <p>Адресирано предизвикателство</p> | <p>Проектът Réseau Canopée Logement Social се стреми към справяне с предизвикателството да комбинира обновяването на сградите с по-широки ползи.</p> |
| <p>Защо това е добра практика</p> | <p>Социалният проект Réseau Canopée Logement Social може да се счита за добра практика, тъй като съчетава дълбоки мерки за обновяване с борбата с енергийната бедност и подобрения в сегментите от сградния фонд с най-лоши енергийни характеристики. Това показва, че са възможни синергии и могат да бъдат постигнати множество ползи от енергийната ефективност. По време на процедурата за оценка</p> |

| | |
|---|--|
| | изпълнителите на проектите – асоциациите за социални жилища – доказват успешно своя опит и положителни резултати с управление на процесите на обновяване и провеждане на обществени консултации. Това се подчертава като една от причините за одобрението на финансирането [16]. |
| Изводи за регионалните и местните власти | Общините могат да си сътрудничат с асоциации за социални жилища и да провеждат широки обществени консултации в градските райони, в които има потенциал за изпълнение на мащабни проекти за обновяване. |
| Източници | [13] EIB. (2018a) Réseau Canopee Logement Social. European Investment Bank. Available at: https://www.eib.org/de/projects/pipelines/all/20180398 [14] Canopée. (2021). Réseau Canopée – Partager & Progresser. Available at: http://www.reseau-canopee.fr/# [15] EIB. (2018b). EFSI Operation Scoreboard – Réseau Canopee Logement Social. European Investment Bank. Available at: https://www.eib.org/attachments/registers/88023681.pdf [16] EIB. (2018c). Environmental and Social Data Sheet – Réseau Canopee Logement Social. European Investment Bank. Available at: https://www.eib.org/attachments/registers/85659073.pdf |

3.1.3 – Нова програма за зелени спестявания - Чехия

| Добра практика | |
|--|--|
| Кратко описание | Новата Програма за зелени спестявания предоставя на собствениците на жилищни сгради субсидии за дейности по обновяване, като експертна консултация, поставяне на топлоизолация, подмяна на отоплителни източници и системи, инсталации за слънчева топлинна енергия или слънчеви системи за производство на електроенергия, вентилационни системи с рекулперация на топлината, оползотворяване на топлина от отпадъчни води и зелени покриви [17]. Тя се финансира от Държавния екологичен фонд на Чешката република [20]. Целевите типологии на сградите са еднофамилни сгради и многофамилни жилищни сгради в Прага, които се считат за висок приоритет [18]. |
| Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост) | Чехия е натрупала значителен опит през последното десетилетие, като реинвестира приходите от въглеродни емисии в програми за енергийна ефективност [18]. От 2009 г. чешкото правителство разпределя приходи от Протокола от Киото и Системата за търговия с емисии на ЕС към създаването на новата програма за зелени спестявания. След предизвикателно начало, директните инвестиции от държавния бюджет в програмата спомогнаха за преодоляване на финансовия недостиг, докато през 2012 г. стана възможно структурните приходи от СТЕ да могат да бъдат инвестирани в енергийна ефективност. Оттогава поне половината от приходите от търгуваните емисии трябва да бъдат насочвани към намаляване на емисиите на парникови газове, или 100%, в случай че приходите не надминават 480 млн. евро. Програмата стартира през 2009 г. [22] и е въведена отново през 2014-2020 г., |

| | |
|--|---|
| | <p>осигурявайки непрекъснат поток от средства [18]. Срокът е удължен до 31 декември 2021 г. [20].</p> <p>Сумата на безвъзмездните средства зависи от реалните икономии на енергия, постигнати по проекта, достигайки до 50% от допустимите разходи за дълбоко обновяване [20]. На практика безвъзмездните средства от 30% за частични и 50% за по-дълбоки ремонти варират между 4000 - 10 000 евро за частични, и 12 000 - 28 000 евро за по-дълбоки ремонти [21] [18]. Като цяло предвиденото разпределение на средствата за периода 2014-2020 г. е 916 млн. евро, от които 350 млн. евро са разпределени между 2014 и 2018 г. През същия период са постигнати икономии на енергия в размер на 3,7 петаджаула (PJ), което ги прави най-големите икономии от всички чешки програми за намаляване на емисиите [18]. Въпреки това, за да се постигне очакваното оползотворяване на наличното финансиране, изпълнението на проекти е трябвало да бъде ускорено значително.</p> <p>Нова програма за зелени спестявания е в ръцете на Министерството на околната среда, което я управлява чрез Държавния фонд за околна среда и местните служби. Министерството на промишлеността и търговията едновременно инвестира друга част от приходите от СТЕ в енергийна ефективност и възобновяема енергия за публичния и търговския сектор [19].</p> |
| <p>Адресирано предизвикателство</p> | <p>Новата програма за зелени спестявания се справя с предизвикателството на рентабилността на проектите за обновяване, като отделя приходи от търговията с парникови емисии на ЕС за интервенции за енергийна ефективност в жилищния сектор.</p> |
| <p>Защо е добра практика / Ключови фактори за успех</p> | <p>Програмата за зелени спестявания е пример за добра практика поради продължителността на действие, големия обем финансиране, положителното въздействие върху околната среда и икономическото развитие и очакваните още по-високи постижения през предстоящите години. Непрекъснатостта на програмата и стабилните източници на финансиране допринасят за успеха ѝ. Освен това оценките на въздействието, направени от чешкото правителство, показват, че инвестициите в енергийна ефективност се възвръщат изцяло в публичните бюджети чрез данък върху доходите, осигуровки и намалени обезщетения за безработица [18]. Едновременно с това програмата допринася за икономическия растеж и е сред най-рентабилните средства за развитие на икономиката.</p> <p>Фактът, че през следващите години се очаква да се увеличат приходите от търгуваните емисии в Чехия, прибавени към финансирането, отпуснато от Фонда за модернизация, е сигнал за значителен допълнителен финансов потенциал за обновяване на сгради в Чешката република. Такова финансиране значително би увеличило капацитета на общините да прилагат местни стратегии за обновяване на сгради.</p> |
| <p>Изводи за регионалните и местните власти</p> | <p>Общинското управление трябва отдели ресурс за проекти за сградно обновяване, за да се възползват от множество ползи, като създаване на работни места и подобрения в здравния статус на населението. Освен приходите от СТЕ на ЕС, мобилизираното финансиране от фондовете за възстановяване, включително плановете за</p> |

| | |
|-------------------------|---|
| | <p>възстановяване и устойчивост, също трябва да бъде насочено към обновяване на сградите. За собствениците на сгради е важно безвъзмездните средства да се предоставят за по-дълъг период от време, така че те да могат да планират обновяването, когато е най-подходящо за тях.</p> |
| <p>Източници</p> | <p>[17] Nová Zelená Úsporám (2021). About the New Green Savings Programme. State Environmental Fund of the Czech Republic. Available at: https://www.novazelenausporam.cz/about-the-new-green-savings-programme/</p> <p>[18] Sunderland, Louise (2019). Learnings from the Czech Republic on using EU ETS revenues for residential renovations. Regulatory Assistance Project. https://www.raponline.org/knowledge-center/learning-from-the-czech-republic-on-using-eu-ets-revenues-for-residential-renovations/</p> <p>[19] Sance Pro Budovy. (2016). Program EFEKT. Czech Ministry of Industry and Trade. Available at: http://www.renovujdum.cz/cs/programy/efekt</p> <p>[20] State Environmental Fund CZ (2021). New Green Savings Programme. State Environmental Fund of the Czech Republic. Available at: https://www.sfzp.cz/en/administered-programmes/new-green-savings-programme/</p> <p>[21] Sance Pro Budovy. (2016). Important information about the renovation of buildings. Available at: http://www.renovujdum.cz/</p> <p>[22] Manteuffel, Bernhard von., Katja Dinges. (2018). New Green in Savings Programme (NGiS) in the Czech Republic. Available at: https://www.euki.de/wp-content/uploads/2018/12/Fact-Sheet-Green-Savings-Programme-CZ.pdf</p> |

3.1.4 – Зелени облигации за общини - Швеция

| Добра практика | |
|----------------------------|---|
| Кратко описание | <p>В шведската ДСО зелените облигации се споменават като относително нови инструменти за финансиране, на които се обръща все по-голямо внимание. Заинтересованите страни, вариращи от общини до собственици на сгради, проявяват интерес към инструмента, който осигурява капитал за проекти и дейности с положително въздействие върху околната среда [23].</p> |
| Начин на изпълнение | <p>През 2020 г. стана общоприета практика общините и фирмите за недвижими имоти да издават свои собствени зелени облигации поради относително по-висока финансова привлекателност в сравнение с традиционните банкови заеми. Основната разлика е, че зелените облигации могат да се инвестират ексклузивно в зелени проекти, които отговарят на специфични рамкови критерии, напр. минимални изисквания за подобрение на енергийните характеристики на сграда [23].</p> <p>Град Гьотеборг например е първият град в света, който издава зелени облигации през 2013 г. [24]. В периода от 2013 - 2018 г. е събрана обща сума 693 млн. евро (7060 млн. шведски крони) за насърчаване на устойчиви инвестиции в града. Това финансиране може да се използва за възобновяеми енергийни източници,</p> |

| | |
|--|---|
| | <p>енергийна ефективност, обществен транспорт, управление на отпадъци и проекти за устойчиво жилищно строителство. От общото изплатено финансиране - 71% (492 млн. евро) са използвани за проекти за устойчиво строителство. Изискванията към такива проекти се затягат всяка година, което довежда до местна рамка за зелени облигации [25].</p> <p>В „Рамката за зелени облигации на Гьотеборг“, публикувана за първи път през 2018 г. и актуализирана през 2019 г., градът определя кои проекти отговарят на условията [25]. За сгради това включва максимална енергийна ефективност 50 kWh/m²/год., за търговски и обществени сгради и за жилищни сгради не повече от 60 kWh/m²/год., равна на клас на енергопотребление А или Б. Основните ремонти трябва да подобрят енергийните характеристики с поне 30%, за да бъдат допустими. Продължаващото устойчиво регулиране на таксономията ще повлияе на критериите за издаване на зелени облигации през следващите години.</p> |
| <p>Адресирано предизвикателство</p> | <p>Зелените облигации предоставят възможност на общините да привлекат капитал, предназначен за инвестиции в обновяване на сгради. Това помага да се преодолее липсата на финансиране за такива проекти.</p> |
| <p>Защо е добра практика / Ключови фактори за успех</p> | <p>Зелените облигации могат да се считат за добра практика, тъй като са подходящ начин за общините и регионалните власти да съберат необходимия капитал, за да инвестират в обновяване на сгради. Тъй като критериите за опазване на околната среда и енергийната ефективност са свързани с финансирането, обновените сгради допринасят за декарбонизацията на сградния фонд и постигането на целите на ЕС за климата за 2050 г. Освен Гьотеборг, други общини като Йостерсунд са издали свои собствени зелени облигации, като са събрали 78 млн. евро (800 млн. шведски крони) [26]. На държавно равнище Агенцията за финансиране на местните власти (Kommutinvest) издава зелени облигации, за да осигури финансиране за общините в цялата страна [27]. По същия начин датската финансова институция в подкрепа на местната власт KommunKredit е издала 1750 млн. евро в зелени облигации от 2017-2020 г. От отпуснатите зелени заеми 60% са инвестирани в модернизация на топлофикационните системи[28]. Това илюстрира потенциала на зелените облигации за енергийна ефективност и мерки за декарбонизация в градска среда, както и че общините са потенциални бенефициенти на подобен тип схеми.</p> |
| <p>Изводи за регионалните и местните власти</p> | <p>Примерите показват, че привличането на средства чрез зелени облигации може да помогне за осигуряване на инвестиции, необходими за по-мощно обновяване на сгради. Общините в тези примери показват, че някои местни власти могат да предприемат действия самостоятелно.</p> |
| <p>Източници</p> | <p>[23] Sweden DCO. (2020). Sweden’s Third National Strategy for Energy Efficient Renovation. Ministry of Infrastructure. Available at: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/se_2020_DCO_official_translation.pdf</p> <p>[24] City of Gothenburg. (2018). Green Bond Impact Report. Available at: https://finans.goteborg.se/wpui/wp-content/uploads/2014/02/Green-Bond-Impact-Report-2018-City-of-Gothenburg.pdf</p> <p>[25] City of Gothenburg (2019). City of Gothenburg Green Bond Framework. Available at: https://finans.goteborg.se/wpui/wp-content/uploads/2019/09/City-of-Gothenburg-Green-Bond-Framework-2019-09-12-1.pdf</p> |

| | |
|--|---|
| | <p>[26] Climate Bonds Initiative. (2018) Green Bond Fact Sheet Östersund Municipality. Available at: https://www.climatebonds.net/files/files/2017-11%20SE%20%C3%96stersund%20Municipality%283%29.pdf</p> <p>[27] Kommuninvest (2021). Green Bonds. Available at; https://kommuninvest.se/en/funding-and-funding-need-3/greenbonds/</p> <p>[28] KommunKredit (2020) Green Bond Impact Report 2020. Available at: https://www.kommunekredit.dk/wp-content/uploads/filebase/en/stock_exchange_announcements/green_bond_impact_report/KommuneKredit_GBIR_Report_2020_web.pdf</p> |
|--|---|

3.1.5 – Сертификат „Зелен дом“ и програмата „Зелена ипотека“ в Румъния

| Добра практика | |
|--|---|
| Описание (цел, основни характеристики) | <p>Съветът за зелено строителство в Румъния, в сътрудничество с водеща регионална банка, разработи зелен ипотечен продукт, осигуряващ преференциални условия за проекти с висока енергийната ефективност и екологична отговорност в строителния сектор [29].</p> <p>Зелената ипотека включва ипотечни кредити с отстъпка за закупуване на жилищни сгради със сертификат „Зелен дом“ [30].</p> |
| Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост) | <p>Сертификатът „Зелен дом“ е разработен от румънския Съвет за зелено строителство с цел изграждане и експлоатация на жилищни сгради с минимално въздействие върху околната среда [31]. За да отговаря на условията за зелена ипотека, жилищната сграда трябва да е сертифицирана като „Зелен дом“.</p> <p>По време на процеса на сертифициране се обръща внимание на категории на въздействие, като енергийна ефективност и зелена енергия, местоположение, устойчиви и здравословни материали, качество на въздуха в помещенията, биоклиматичен дизайн, осветление и засенчване, управление на строителната площадка, текущо управление на собствеността и други принципи на екологичното проектиране [31].</p> <p>За да се получи сертификат за сграда или проект, първо се провежда предварително обследване. По време на тази достъпна процедура сертифициращият орган представя първоначална индикация дали даден проект отговаря на условията за сертифициране въз основа на точкова оценка на приложимите критерии за Зелен дом [31]. По време на следващите стъпки сертифициращият орган и купувачът на сграда, или инвеститорът, се договарят за минималния резултат за всяка категория на въздействие, който трябва да бъде постигнат, след което се подписва споразумение за предварително сертифициране. По време на проектирането и изпълнението на проекта енергиен одитор и експерт от сертифициращия орган подкрепят проектантския екип. След приключване, енергиен одитор и експерт от сертифициращия орган оценяват проекта, изчисляват окончателния клас „Зелен дом“, и разясняват на новите жители как ефективно да поддържат сградата и да използват сградните инсталации [31].</p> <p>Зелените ипотечи, предлагани от банките, се характеризират с намалени лихвени проценти. Банките предоставят тези отстъпки, тъй като сградите ще имат значително по-ниски сметки за комунални услуги, намалявайки</p> |

| | |
|--|--|
| | <p>рисковете в сравнение с „нормалните“ домове, и позволяващи на домакинствата да изплащат по-висока ипотека и въпреки това да имат по-ниски общи месечни разходи за поддържане на дома. Освен това стойността на собствеността на „зелени домове“ е по-висока [31]. Сертифицирането на „зелен дом“ показва на финансовите институции, че жилищните проекти отговарят на условията за възползване от финансовите ползи от Зелената ипотека.</p> <p>Преди да започне изпълнението на проекта, сертифициращият орган, проектантът и партньорската банка подписват споразумението за предварително сертифициране. След приключване на проекта, сертифициращият уведомява банката, ако проектът отговаря на критериите за зелената ипотека. Накрая, кредитополучателите, ползващи се от Зелената ипотека, имат задължението да предоставят годишни данни за потреблението на енергия и вода на сертифициращия орган, и се съгласяват да съдействат за проверка на качеството на въздуха в помещенията и качеството на водата. Тези данни ще бъдат споделени с участващите банки, за да се сравнят прогнозните и постигнатите резултати, докато банките от своя страна споделят резултатите от зелено ипотечно портфолио в сравнение с „нормалния“ сграден фонд [31].</p> |
| <p>Адресирано предизвикателство</p> | <p>Програмата за зелена ипотека позволява на бъдещите купувачи на жилищни сгради достъп до ипотечен кредит с по-висок размер за закупуване на енергийно ефективни и екологични жилища. В ролята си на сертифициатор, румънският Съвет за зелено строителство помага да се изгради доверие сред банките и инвеститорите. Това подобрява условията и обема на финансирането за енергийно ефективни жилищни сгради.</p> |
| <p>Защо е добра практика / Ключови фактори за успех</p> | <p>Процесът на сертифициране от трета експертна страна позволява на банките да предоставят на собствениците на жилища ипотека с намалени лихвени плащания, като същевременно „озеленяват“ собственото си портфолио.</p> <p>Събирането и наблюдението на данните улеснява доказването на резултатите от изпълнението след приключване на проекта.</p> <p>Собствениците на нови сгради получават висококачествени енергийно ефективни и екологосъобразни жилища срещу равни или по-ниски общи месечни разходи [31].</p> |
| <p>Изводи за регионалните и местните власти</p> | <p>Зеленото финансиране може да увеличи количеството енергийно ефективни сгради в рамките на общинската юрисдикция. Общините биха могли да насърчат прилагането на зелени ипотечи, за да подобрят цялостните енергийни характеристики на своите сгради. Когато това е обвързано със събиране, наблюдение и съхранение на данни, може да се подобри и информираността за местния сграден фонд.</p> |
| <p>Източници</p> | <p>[29] Romania Green Building Council (n.d. - a) Green Mortgages. Available at: http://www.rogbc.org/en/projects/green-mortgage</p> |

| | |
|--|--|
| | <p>[30] Romanian Green Building Council (2014). Smart Investing for a Green Home. Available at: http://rogbc.org/Downloads/Proiecte/GreenHomes/RoGBC%20-%20Smart%20Investing%20for%20a%20Green%20Home%20-%20ENGLISH.pdf</p> <p>[31] Romania Green Building Council (2014). Green Homes and Green Mortgage Toolkit for Residential Investors. Horizon 2020 Projeet. Available at: http://www.rogbc.org/Downloads/</p> |
|--|--|

3.1.6 Финансиране по сметки и данъци - проект EuroPACE

| Добра практика | |
|--|---|
| Описание (цел, основни характеристики на проекта) | <p>В САЩ схемите за изплащане на разходите по проекти за енергийна ефективност чрез сметките към доставчиците на енергия (on-bill financing),, както и схемите за изплащане чрез данъците (on-tax financing) се прилагат успешно от десетилетия и се използват широко. Тези схеми приобщават частния сектор, най-вече доставчиците на комуналните услуги, към пазара за енергийна ефективност, и създават нови бизнес модели за комунални услуги или за участие на други финансови институции [32].</p> <p>Съществуват различни модели на схеми за финансиране по сметката, които се различават по източника на финансиране, вида измервателни устройства на даден имот, неговия данък, както и гаранционните схеми. Основната концепция е, че комунално предприятие или друг инвеститор, с когото собственикът на сградата/наемателят вече има връзка, заплаща инвестициите за подобряване на енергийните характеристики, които след това се изплащат от собственика/наемателя на сградата чрез месечната сметка за комунални услуги или редовно внасяни данъци. В случай че заемът е обвързан с измервателно устройство на имота, крайният потребител плаща допълнителна такса към сметките си, която може да прехвърли на друг потребител, ако сградата/апартаментът се продаде или се сменят наемателите. В повечето случаи програмите по сметка имат за цел да осигурят „неутралност на сметките“, което означава, че спестяванията на енергия компенсират месечния допълнителен заем или такса, добавени към сметката [32].</p> |
| Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост) | <p>Данъчното финансиране е най-широко разпространено в САЩ, като част от схемата за оценка на чистата енергия на имота (PACE), която в момента е тествана в ЕС в рамките на финансираната от Хоризонт 2020 проект EuroPACE. Схемите на PACE са по-скоро свързани със самия имот, отколкото с ползвателя или собственика на сградата, което не води до необходимост от справяне с възможни проблеми между собственик/наемател [33].</p> <p>Механизмът на PACE включва предварителна инвестиция от община или местна администрация, която увеличава бюджета си чрез издаване на облигации в подкрепа на чиста енергия или привлича инвестиции за пестене на енергия. Инвестицията се изплаща чрез специална данъчна партида към имота за период от 20 години и може да бъде прехвърлена на нов собственик, в случай че сградата бъде продадена, което позволява и на възрастните хора да прилагат мерки</p> |

| | |
|--|--|
| | за дълбоко обновяване, тъй като не е необходимо да изплащат цялата инвестиция за по-кратък срок [33]. |
| Адресирано предизвикателство | Дългосрочното изплащане на инвестиции за енергийна ефективност чрез схеми по сметка към доставчик или чрез данъци предоставя възможности за финансиране, които отговарят на предизвикателството на високите първоначални разходи. Различните схеми варират според това кой предоставя първоначалния капитал – финансови институции, доставчици на комунални услуги, ЕСКО или друга институция. |
| Защо е добра практика /Ключови фактори за успех | Дългът за изплащане при определени схеми е обвързан с измервателно устройство (при схемите по сметка) или към самия имот (данъчна схема), което означава, че инвестицията може да бъде прехвърлена на друг собственик или наемател, след като сградата или апартаментът бъдат продадени или се наемат от нов наемател. Тази система може значително да облекчи възможни проблеми собственик – наемател и предоставя значителни предимства при осигуряване на финансиране за жилищния пазар [32]. |
| Изводи за регионалните и местните власти | Схемите за финансиране по сметка/данък предоставят възможности за справяне с дилемата собственик – наемател, която често е сериозна бариера за мащабни дейности по обновяване на жилищните сгради. Общините могат да реализират пилотни проекти, а националните правителства да премахнат регулаторните бариери, за да стимулират доставчици на комунални услуги или други заинтересовани лица да навлязат на пазара. |
| Източници | [32] RenOnBill (2020). Overview of On-Bill Buildings Energy Renovation Schemes. Horizon 2020 project. Available at: https://renonbill.eu/knowledge-sharing/overview-of-on-bill-buildings-energy-renovation-schemes [33] EuroPace2020 (2018). Europace Readiness Assessment – Legal and Fiscal Analysis of the EU 28. Available at: https://www.europace2020.eu/reports |

3.2 Обществени сгради

Общините и регионалните власти заемат и често носят отговорност за значителна част от обществените сграден фонд в дадена държава. Като потребители и оператори на значителен дял от обществените сгради, включително общински административни сгради, сгради за образование, сгради в областта на културата и спорта, здравни заведения и др., политиките на местните власти, насочени към обновяването на тези сгради, могат да имат значително въздействие. В Член 2а(1д) от Директивата на ЕС за енергийни характеристики на сгради (ДЕХС) е изрично посочено, че трябва да се стимулират инвестиции за създаване на енергийно ефективен обществен сграден фонд. В подкрепа на публичните власти относно възможностите за финансиране са разработени серия от

помагала (като например доклада на проект OurBuildings за достъпните финансови схеми¹⁷), които предоставят по-задълбочена представа за различните видове налични публични източници на финансиране. Освен това в съобщението по инициативата „Вълна за обновяване“ Европейската комисия заявява, че обществените сгради, заедно със сградите с най-лоши показатели, са добра отправна точка за създаване на пазар за обновяване и привличане на нови инвестиции. Обществените сгради са област с висок приоритет, която заслужава специално внимание. Ето защо тук ще бъдат представени примери за добри практики на местни политики, насочени именно към тях.

3.2.1 RenoWatt – Валония Белгия

| Добра практика | |
|---|---|
| Кратко описание | RenoWatt е платформа, която функционира като обслужване на едно гише за обществени сгради във Валония [34]. Пилотната фаза на проекта между 2014-2017 г. доказва ефективността на RenoWatt в провинция Лиеж, спечелвайки наградата „Проект за най-добра енергийна услуга на ЕС 2017“ [35]. Обхванатите типологии на сградите включват сгради на публичната администрация, училища и сгради в областта на здравеопазването. RenoWatt има за цел да намали емисиите на CO ₂ с 40% в сравнение с 1990 г., да генерира 32% възобновяема енергия и да намали консумацията на енергия с 32% [36]. |
| Начин на изпълнение | <p>Проектът е финансиран от Европейския фонд за енергийна ефективност (EETF), CITYinvest и Министерството на икономическите въпроси във Валония [35]. Три основни принципа са в основата на услугата RenoWatt. Първият е подкрепа при изпълнение на договори за енергийни характеристики. Вторият е окрупняване на търсенето чрез обединяване на проекти, за да се получат атрактивни оферти. Третият е участие на RenoWatt в обществените поръчки на общините, поемане на отговорности в правните процедури, оценка на техническите клаузи и спецификации, и избор и преговори с доставчиците на услуги. Тези принципи са приложени в шест фази на модела RenoWatt [35].</p> <p>Експерти подкрепят публичните власти при избора на най-подходящите сгради въз основа на наличните данни за сградите и енергийните им характеристики. След енергиен одит на избраните сгради се извършва финансов анализ за избор на подходящите финансови инструменти. За всяка сграда се проектират специфични решения, след което се стартира търгът и изпълнението на строителните дейности [28]. Финансирането може да бъде осигурено от собствени средства, налични субсидии или финансиране от трети страни.</p> |
| Адресирано предизвикателство | Моделът RenoWatt посочва начин, по който (по-малките) общини могат да съберат достатъчно финансиране за обновяване на сгради в техните юрисдикции. |
| Защо е добра практика / Ключови фактори за успех | RenoWatt е пример за добра практика, тъй като показва, че договори за енергоспестяване и услуги за обслужване на едно гише, пригодени за обществени сгради, могат да наберат достатъчно финансиране и да постигнат множество ползи. Платформата RenoWatt подпомага |

¹⁷ По-специално за Румъния и България. За повече информация посетете уебсайта на BPIE: <https://www.bpie.eu/publication/financing-energy-renovation-in-buildings-guidance-on-financial-schemes-with-a-focus-on-bulgaria-and-romania/>

| | |
|---|--|
| | <p>публичните органи с окрупняване на проекти, което позволява по-добри цени и иновативно финансиране под формата на договори с гарантиран резултат. Принципите, прилагани в RenoWatt, могат да бъдат пренесени в други региони и са признати като образцови в Европа, което в България е илюстрирано от услуга за обслужване на едно гише, реализирана по модела RenoWatt от Асоциацията на родопските общини [36].</p> |
| Изводи за регионалните и местните власти | <p>Окрупняването на проекти и договорите с гарантиран резултат могат да бъдат полезни инструменти за общините при обновяване на сгради, като също така става ясно, че общинската подкрепа е необходима за разработване на инициативи като RenoWatt.</p> |
| Източници | <p>[34] RenoWatt+ (n.d.). Reno...What? Wallonian Government. Horizon 2020 project. Available at: https://renowatt.be/fr/historique/</p> <p>[35] Citynvest (2017). RenoWatt wins at the Best European Energy Service Award. Available at: http://citynvest.eu/content/renowatt-project-wins-best-european-energy-service-award</p> <p>[36] RenoWatt+ (n.d.). Our Mission. Wallonian Government. Horizon 2020 project. Available at: https://renowatt.be/fr/notre-mission/</p> |

3.2.2 Стратегия за енергийна ефективност в публичния сектор - Ирландия

| | |
|--|---|
| Добра практика | |
| Кратко описание | <p>Стратегията за енергийна ефективност в публичния сектор беше публикувана през 2017 г. и функционира и като стратегия за обновяване на обществени сгради. Стратегията съдържа план с конкретни действия и резултати за постигане на целите за енергийна ефективност за публичния сектор. Тя има за цел да направи обществените сгради по-енергийно ефективни и определя цели за енергийна ефективност за 2020 г. и 2030 г. спрямо референтната 2009 г. (33% през 2020 г. и 50% през 2030 г.). Освен подобряването на енергийната ефективност, целта е да се гарантира, че структурираното управление на енергията се превръща в интегрирана част от устойчивото управление на ресурсите в публичния сектор [37].</p> |
| Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост) | <p>Обхванатите типологии на сградите са административни и обществени сгради, собственост на правителството и образователни сгради. Стратегията има четири основни принципа:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Използване на „умения и опит, за да поеме национална лидерска роля при внедряването на енергийно ефективни проекти и инициативи“ • Координирани усилия на цялото правителство • Подход, ориентиран към действия и резултати за реформа в публичния сектор и икономически ефективно управление на енергията • Принос за развитието на устойчива национална енергийна система и намаляване на въглеродните емисии. <p>Годишният доклад за 2019 г. посочва, че 99% от публичните органи използват националната онлайн система за мониторинг и докладване на потреблението на енергия, създадена от SEAI и DCCAE, в допълнение към 73% от училищата. Това е ясно доказателство за добрите резултати от работата на правителството.</p> |

| | |
|---|---|
| | Освен това данните за 2018 г. показват, че се постига 27% подобрение на енергийната ефективност в сравнение с 2009 г. [37]. |
| Адресирано предизвикателство | Стратегията показва, че координираните усилия могат значително да подобрят събирането на данни и енергийната ефективност на обществените сгради, включително много такива на местно равнище. |
| Защо е добра практика / Ключови фактори за успех | Стратегията за енергийна ефективност в публичния сектор може да се счита за пример за добра практика, тъй като улеснява целенасочените инвестиции в енергийна ефективност и позволява на публичните власти да дават пример. |
| Изводи за регионалните и местните власти | Делегирането на отговорности е важно, за да се включат всички равнища на управление в усилията за подобряване на енергийната ефективност. Стратегия, съобразена с публичния сектор, може да предостави на местните власти яснота какви действия да предприемат и какви цели могат да постигнат. |
| Източници | [37] Government of Ireland (2020). Public Sector Energy Efficiency Strategy. Department of the Environment, Climate and Communications. Available at: https://www.gov.ie/en/publication/7c726-public-sector-energy-efficiency-strategy/ |

3.2.3 SPL OSER - Франция

| | |
|--|--|
| Добра практика | |
| Кратко описание | SPL Oser е публична компания, която проектира и изпълнява проекти за дълбоко енергийно обновяване на обществени сгради, като училища и административни сгради. SPL Oser също така дава гаранции за енергийни спестявания и се стреми да създава работни места [38]. |
| Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост) | <p>SPL Oser е създадена през 2012 г. и от 2014 г. функционира в подкрепа на регионалните и местните власти в региона Рона-Алпи. Организацията основно функционира като регионална компания за енергийни услуги (ЕСКО) [39]. Компанията е основана от 9-те местни власти в контекста на ниското търсене и предлагане на дълбоки енергийни обновявания.</p> <p>Дейностите на SPL Oser включват енергийни обследвания, финансови и правни консултации, разработване и управление на проекти, интеграция на възобновяеми енергийни източници и предоставяне на дългосрочни гаранции за енергийни спестявания [38] [39]. Общият бюджет на SPL Oser е 78 млн. евро, които ще бъдат инвестирани в рамките на проекта, като целта е да се увеличи енергийната ефективност на реновираните сгради до френския нискоенергиен стандарт <i>Batiment Basse Consommation (BCC)</i> от 80 kWh/m²/год.</p> <p>За да се възползват от услугите на SPL Oser, местните власти трябва да станат акционери и да допринесат за нетния капитал на фонд SPL Oser. Разходите са 1 евро на жител [39]. В допълнение към съветите и подкрепата при управлението на проектите, SPL Oser предоставя и финансиране за изпълнение на проекта. За всеки проект приблизително 10% от разходите се покриват от капиталови средства, а останалите 90% се заемат от SPL Oser от европейски, национални и регионални финансови институции. Оперативните разходи на екипа за изпълнение на проекта се компенсират с безвъзмездна помощ от 1,1 млн. евро от Европейския фонд за енергийна ефективност.</p> |

| | |
|---|---|
| | От създаването си до сега компанията е изпълнила 10 проекта за подобряване на енергийната ефективност с 40-70% на обща стойност 31 млн. евро. Още 7 проекта се оценяват за осъществимост. В допълнение към 11-те местни власти, основали компанията, са се присъединили две нови, а още две са включени в процедура за прием [39]. |
| Адресирано предизвикателство | SLP Oser отговаря на предизвикателството за достъп до финансиране за обновяване на сгради чрез използването на обществена компания за енергийни услуги. |
| Защо е добра практика / Ключови фактори за успех | SPL Oser се счита за пример за добра практика, тъй като илюстрира лидерската роля, която местните власти могат да поемат при насърчаването на обновяването на сградите, създаването на работни места в строителството и значителното подобряване на енергийните характеристики на обществените сгради. |
| Изводи за регионалните и местните власти | Сътрудничеството между общините и обединяването на усилията може да събере достатъчно финансова, техническа и правна експертиза за осъществяване на високи амбиции за подобряване на енергийната ефективност в обществените сгради. |
| Източници | [38] SPL OSER (n.d.). SPL OSER Auvergne-Rhône-Alpes – l'efficacité énergétique au service des collectivités locales. Available at: : https://spl-oser.fr/ [39] Cityinvest (n.d.). Регионална операция за енергийни услуги - OSER. Available at: http://cityinvest.eu/content/regional-energy-services-operator-oser |

3.2.4 Програма RENABITARE - Кастилия и Леон - Испания

| Добра практика | |
|--|--|
| Описание (обективни, основни характеристики на програмата) | Основната цел на програмата RENABITARE е да разшири социалния жилищен фонд и да подпомогне населението в селските райони. Програмата предоставя безвъзмездни средства за обновяване на публични, но изоставени имоти. Това намалява незаетите апартаменти в сградите, борбата с обезлюдяването и задоволяването на жилищните нужди на уязвимите обществени групи, по-специално младите хора [40]. |
| Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост) | Програмата RENABITARE е иницирана от Министерството на развитието и околната среда на Испания [40]. Изискванията към общините да поискат безвъзмездна помощ са: -сградата трябва да е в община с по-малко от 5000 жители, -сградата трябва да е собственост на общината, -общината трябва да докаже съществуването на кандидати за защитени обществени жилища с препратки към публичен регистър за социални жилища в област Кастилия и Леон с минимум 1-4 кандидати в зависимост от размера на общината, |

| | |
|--|--|
| | <p>-разходите не могат да надвишават 40 000 евро за проект с включен ДДС, допълнителните разходи са за сметка на общината, -архитектурното качество и стойността на културното наследство на сградата трябва да се поддържат.</p> <p>В допълнение към борбата с обезлюдяването, подпомагането на уязвимите граждани и поддържането на културното наследство, програмата има за цел да насърчи местното икономическо развитие чрез участието на местни компании в дейностите по реновацията [40].</p> <p>Общината подписва договор с Министерството на развитието и трябва да осигури ползването на сградата от нови обитатели в рамките на три месеца след приключване на проекта. Освен това сградата трябва да поддържа социални жилища за период от минимум 10 години. Накрая, общината трябва да изготви обективни изисквания за избор на новите наематели, особено уязвими групи като млади хора, жертви на насилие въз основа на пола и бездомни граждани [40].</p> <p>През петте години от 2016 до 2020 г. са обновени общо 262 жилища, от които 242 собственост на публични власти и 20 на църквата [41]. Инвестирани са над 12 млн. евро. Прогнозите за периода от 2021 до 2023 г. са 12,2 млн. евро, от които приблизително 30% се осигуряват от регионалните власти, за обновяване на още 82 жилища [41].</p> |
| <p>Адресирано предизвикателство</p> | <p>Програмата REHABITARE се занимава както с достъпа до финансиране за малките общини за подпомагане на уязвими групи хора, така и с осигуряването на множество предимства от дълбокото обновяване.</p> |
| <p>Защо е добра практика / Ключови фактори за успех</p> | <p>Програмата REHABITARE гарантира, че изоставените и енергийно неефективни сгради, често в читалищата, се обновяват и стават достъпни за уязвими групи хора. Културно-историческата стойност, обезлюдяването, подкрепата за малките общини и защитата на уязвимите са основни аспекти на програмата..</p> |
| <p>Извод за местните и регионалните власти</p> | <p>Сътрудничеството между националните, регионалните и местните власти с подходящ дизайн на програмата могат да гарантират, че дълбокото обновяване на сградите може да доведе до множество допълнителни ползи за местната околна среда, икономика и население.</p> |
| <p>Източници</p> | <p>[40] Junta de Castilla y León. (2020). Vivienda Y Urbanismo de Castilla y León - Programa Rehabitare. Available at: https://vivienda.jcyl.es/web/es/programa-rehabitare.html</p> <p>[41] Intereconomia (2020). Fomento y Diputación de Palencia destinarán 1,4 millones al programa Rehabitare. Available at: https://intereconomia.com/noticia/fomento-y-diputacion-de-palencia-destinaran-14-millones-al-programa-rehabitare-20201211-1512/</p> |

3.3 Персонализирани схеми за обновяване

В разнороден сграден фонд с голямо разнообразие от сгради и структури на собственост, много успешни стратегии насочват инициативите за обновяване на сгради към конкретни сегменти или групи от хора. Това могат да бъдат уязвими обитатели, собственици на частни сгради, сдружения на собствениците. В съобщението за инициативата „Вълна на саниране“ [2] една от основните области е справянето с енергийната бедност, заедно с обновяването на сградите с най-лоши характеристики. За да се постигне това, се изискват индивидуални подходи към специфичните обстоятелства, свързани с тези сгради и техните обитатели. Същото се отнася и за сдруженията на собствениците, които трябва да бъдат признати като специфичен механизъм за управление на сградите и да бъдат създадени инструменти в тяхна помощ, за да се реализират амбициите на ЕС относно Зелената сделка [42].

3.3.1 PadovaFIT: обслужване на едно гише, насочено към многофамилни сгради - Италия, България, Румъния

| Добра практика | |
|--|--|
| Кратко описание | <p>PadovaFIT описва бизнес модел за обслужване на едно гише, насочен към многофамилни сгради и предприятия за обществени услуги, реализиран в тясно сътрудничество с местните власти. Бюрото за обслужване на едно гише има за цел да предложи интегрирана услуга на частни и публични собственици на жилища, финансирана от компании за енергийни услуги (ЕСКО). Стандартизирани договори и технически процедури за намаляване на разходите и подобряване на качеството на мерките за обновяване са приложени в различни държави от консорциум, ръководен от община Падуа. Услугата за обслужване на едно гише има за цел да окрупни индивидуални проекти за обновяване, за да улесни прилагането на ефективни мерки за спестяване на енергия в голям мащаб [44].</p> <p>В края на 2015 г. бяха одобрени проекти за обновяване на 5 жилищни сгради (97 апартамента) по подхода “обслужване на едно гише”, докато други 44 сгради бяха в процес на подготовка.</p> <p>Проектът първоначално създаде и демонстрира услугата „обслужване на едно гише“ в италианския град Падуа през 2012 г. и получи финансиране от „Подпомагане на разработването на проекти“ (MLEI-PDA) по програма Интелигентна енергия – Европа. Сега проектът разширява услугите си за обновяване на жилища с подкрепата на Хоризонт 2020 в румънския град Тимишоара и в Смолян и Видин в България (2019-2022). С опита от PadovaFIT бизнес моделът успешно се адаптира към румънските и българските условия [44].</p> |
| Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост) | <p>Консорциумът за изпълнение на програмата се състои от община, кооперативна банка, ЕСКО, инженерингова компания, фондация с нестопанска цел и местни частни заинтересовани страни. Тази група от заинтересовани страни координира и улеснява подобренията на енергийната ефективност с техническа подкрепа, изпълнявайки ролята на маркетолог, агрегатор, посредник и финансов съветник.</p> <p>Освен това проектът осъществява информационни кампании за повишаване на осведомеността и доверието на собствениците на жилища и наемателите относно съществуващите услуги и пазарните решения и</p> |

| | |
|---|---|
| | <p>подкрепя местната власт в облекчаването на регулаторните бариери пред ефективните възможности за финансиране [45].</p> <p>Услугите за обновяване, обхванати от PadovaFIT, са модернизиране на сградната обвивка, подмяна, подобряване или изолация на отоплително оборудване, електрическо оборудване и разпределителни системи и инсталиране на възобновяеми енергийни източници. След първоначален безплатен енергиен одит се планира и изпълнява проект за обновяване, включващ договор за гарантиран резултат между избраната ЕСКО и собствениците на сгради. Финансирането се осигурява или от собствените средства на ЕСКО, или от друга финансова институция [43].</p> |
| Адресирано предизвикателство | <p>PadovaFIT предлага персонализирана услуга за обновяване на частни жилищни и обществени сгради. Моделът на финансиране чрез компании за енергийни услуги и местни финансови институции преодолява предизвикателството на високите първоначални разходи за обновяване и гарантира икономията на енергия в дългосрочен период. Чрез агрегиране на индивидуални проекти и прилагане на стандартизирани процедури се постигат намаления на разходите и подобрения в качеството, което увеличава доверието сред собствениците и наемателите на сгради.</p> |
| Защо е добра практика / Ключови фактори за успех | <p>Ранното участие на ЕСКО в процеса на планиране и финансирането чрез договори с гарантиран резултат са ключови фактори за успеха на схемата за обслужване на едно гише. Консорциумът с участието на множество заинтересовани страни обхваща различни гледни точки и обединява разнородни умения и по този начин може да се справи с предизвикателствата на ранен етап.</p> <p>Кампаниите за повишаване на осведомеността на собствениците на частни и публични имоти определят успеха на услугата за обслужване на едно гише, заедно с включването на посредници за предоставяне и разпространение на информация.</p> |
| Извод за регионалните и местните власти | <p>Местното ръководство трябва да включи множество заинтересовани страни в процеса на планиране и инициране на схема за обновяване, която в този случай обхваща самата община, кооперативна банка, ЕСКО и местни фирми за обновяване, както и граждански представители и неправителствени организации. Консорциум с множество заинтересовани страни може да ускори изпълнението, като действа като посредник, агрегатор и финансов съветник.</p> |
| Източници | <p>[43] Cityinvest (n.d.) Padova's apartment building retrofit programme PadovaFit!. Available at: http://cityinvest.eu/content/padova%E2%80%99s-apartment-building-retrofit-programme-padovafit</p> <p>[44] BuildUp (2019). PadovaFIT Expanded project. European Commission. Available at: https://www.buildup.eu/en/explore/links/padovafit-expanded-project</p> <p>[45] PadovaFit Expanded (n.d.) PadovaFIT Expanded. Horizon 2020 project. Available at: https://www.padovafit.eu/home.html</p> |

3.3.2 Програма за модернизация на многофамилни сгради JESSICA II - Литва

| Добра практика | |
|-----------------------|---|
| Описание | <p>Програмата за модернизация в Литва изпълнява подобрения на енергийната ефективност в многофамилни сгради, финансирани от револвиращ фонд в размер на 150 млн. евро, създаден с подкрепата на</p> |

| | |
|---|---|
| <p>(обективни, основни характеристики на програмата)</p> | <p>Европейските структурни и инвестиционни фондове 2014-2020. Схемата за финансиране JESSICA II се управлява от ЕИБ и финансира проекти за енергийна ефективност в жилищни сгради в Литва чрез преференциални заеми и стимулиране на частни инвестиции на база на успешната първа фаза на схемата, която продължи до 2013 г.</p> <p>Схемата е насочена най-вече към асоциации на (най-често енергийно бедни) собственици на жилища, тъй като по-голямата част от жилищните сгради в Литва са частна собственост. Това изисква мнозинство от гласовете, за да се инициира обновяването на сградата, като собствениците на жилища имат ограничени възможности и малко стимули за инвестиции. JESSICA I инвестира 265 млн. евро в проекти за енергийна ефективност във всички общини в Литва. JESSICA II се стреми да привлече още повече частно финансиране, за да увеличи общите инвестирани ресурси, като създаде инструмент за „предварително финансиране“, който набира 180 млн. евро ресурси от търговски банки, публична агенция и други страни, допринасящи за финансирането [46].</p> |
| <p>Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост)</p> | <p>Схемата се управлява от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) в тясно сътрудничество с литовското министерство на финансите и Министерството на околната среда, както и с финансови посредници, предоставящи ресурси за преодоляване на финансовия недостиг при инвестиране в мерки за обновяване на жилищни сгради. Първоначално схемата предлага субсидии за домакинства с ниски доходи, плащани от общините, което я прави добре приет инструмент за облекчаване на енергийната бедност [47].</p> <p>В рамките на фаза JESSICA II ЕИБ допълнително разработи гаранционен инструмент за привличане на още повече частно финансиране и пренасочването на средствата от ЕФРР и националните фондове от проекти за обновяване чрез финансови посредници към финансови гаранции за търговски банки, които могат директно да предлагат преференциални заеми на сдружения на собственици на жилища, за да увеличат максимално броя на отпуснатите заеми [46].</p> |
| <p>Адресирано предизвикателство</p> | <p>Фондът JESSICA II се справя с предизвикателството на високите първоначални разходи, като предоставя преференциални заеми на асоциации на уязвими собственици на жилища, като по този начин често се обръща внимание на сградите с най-лоши енергийни характеристики.</p> |
| <p>Защо е добра практика / Ключови фактори за успех</p> | <p>Фондовете JESSICA I и II представляват добра практика за дългосрочни финансови инструменти, която преминава от публични към частни източници на финансиране, за да осигури устойчиви цикли на финансиране. Инструментът за „предварително финансиране“ от ЕИБ подпомага домакинствата и сдруженията на собствениците на жилища в тръжните процедури и процеса на кандидатстване, с цел преодоляване на липсата на финансови ресурси.</p> |
| <p>Извод за регионалните и местните власти</p> | <p>Общините трябва да се стремят към схема за дългосрочно финансиране, за да осигурят сигурност при планирането от страна на собствениците на сгради. Особено за по-големи многофамилни сгради, мерките за обновяване могат да изискват много разходи и дълги цикли на планиране. Финансовите институции, като Европейската инвестиционна банка (ЕИБ), са важни партньори за осигуряване на</p> |

| | |
|------------------|--|
| | гаранции, като по този начин мобилизират частни финансови ресурси от търговски банки или трети страни. |
| Източници | <p>[46] Jessica II Fund for Multi-apartment Building Modernisation, Available at https://www.energypoverity.eu/sites/default/files/downloads/observatory-documents/19-06/case_study_-_jessica_ii_without_url.pdf</p> <p>[47] EIB (2019). Lithuania: New financing for energy efficiency loans with Siauliu Bankas. Available at: https://www.eib.org/en/press/all/2019-001-new-financing-for-energy-efficiency-loans-in-lithuania-with-siauliu-bankas</p> |

3.3.3 Схема за безвъзмездна помощ за по-добри енергийни общности - Ирландия

| Добра практика | |
|---|--|
| Описание (обективни, основни характеристики на програмата) | Схемата за по-добри енергийни общности (Better Energy Communities, BEC) е една от основните схеми за отпускане на безвъзмездни средства, администрирани от Агенцията за устойчива енергия в Ирландия (SEAI) и има за цел да намали използването на изкопаеми горива, разходите за енергия и емисиите на парникови газове от националния сграден фонд. Схемата BEC, стартираше през 2012 г., подкрепя иновативни проекти от различни сектори, ориентирани към специфични общности, включително модернизирани на жилищни сгради и обновяване на нежилищни сгради, като приема заявления от търговски и нестопански организации, публичния сектор и собствениците на частни жилищни сгради с фокус върху уязвимите групи [48]. |
| Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост) | <p>От 2011 г. Програмата за по-добра енергия е основната схема за държавна подкрепа, администрирана от Агенцията за устойчива енергия в Ирландия (SEAI) в подкрепа на разнообразни мерки за обновяване на сгради и инсталации за възобновяема енергия с различни грантове. (Better Energy Homes, напр. Better Energy Warmer Homes).</p> <p>„По-добри енергийни общности“ е втората по големина схема със специален фокус върху общински проекти, ориентирани към специфични общности. Проектите, които кандидатстват за финансиране по схемата за безвъзмездна финансова помощ, трябва да докажат, че мерките за енергийна ефективност на сградната обвивка (топлоизолация на стени, теплоизолация на покрива, подмяна на прозорци и врати) се прилагат преди модернизиранието на отоплителните системи, инсталирането на системи за ВЕИ или други интелигентни технологии, като по този начин привеждат в действие принципа на ЕС „Енергийна ефективност на първо място“ [49].</p> <p>Финансирането варира между 50 000 и 1 500 000 евро на проект, а равнището на субсидиране зависи от вида на сградата и обитателите. Частни или общински сгради, чиито обитатели не попадат в графа</p> |

| | |
|--|---|
| | <p>енергийно бедни, могат да получат до 35% от общите разходи, докато енергийно бедните собственици могат да получат до 80%.</p> <p>Четвъртият национален план за действие в областта на енергийната ефективност от 2017 г. гласи, че схемата ВЕС е предоставила над 16 млн. евро безвъзмездно финансиране за подобрения на енергийната ефективност през 2016 г. на над 2000 домове и близо 300 обществени и търговски сгради [49]. Сумарно привлечената инвестиция е от 55 млн. евро, осигуряваща над 700 преки и непреки работни места в цяла Ирландия. Общо над 15 000 жилища и стотици общности, частни и обществени сгради са изпълнили мерки за енергийна ефективност.</p> |
| <p>Адресирано предизвикателство</p> | <p>Схемата ВЕС отговаря на предизвикателството на високите първоначални разходи, като предоставя субсидия от 35-80% от общите разходи за подобряване на енергийната ефективност на частни и обществени сгради [50]. Тъй като схемата е специално съобразена с проекти, ориентирани към местните общности и осигурява по-висока подкрепа за енергийно бедни собственици на частни жилища, допълнителните предимства на енергийната ефективност са използвани пълноценно. По този начин подкрепяните проекти създават социално сближаване, работни места и повишена солидарност в общностите.</p> |
| <p>Защо е добра практика / Ключови фактори за успех</p> | <p>Един от основните фактори за успех на схемата за по-добри енергийни общности е ориентираният към местните общности подход, който подкрепя проекти на енергийно бедни собственици и обитатели на жилища (схемата позволява покриване до 80% от общите разходи за обновяване на енергийно бедните домакинства). Така се създават множество ползи за местните заинтересовани страни, които са поставени в центъра на схемата за финансиране [50]. Ирландският подход „fabric first“ („сградната обвивка е първа“) дава предимство на подобренията в сградната обвивка пред инсталирането на системи за възобновяеми енергийни източници от страната на доставчиците на енергия, като така осигурява подобрен комфорт и благосъстояние на обитателите на сградата.</p> <p>Дългосрочният голям размер на финансирането е друг ключов фактор за успех, който осигурява сигурност при планирането от страна на местните общности.</p> |
| <p>Извод за регионалните и местните власти</p> | <p>Тази схема демонстрира ползата от ориентиран към общността подход и следването на принципа „Енергийна ефективност на първо място“ в схемата за финансиране, които осигуряват множество ползи за местните власти. Тъй като SEAI изисква сертификати за енергийни характеристики след приключване на проектите за обновяване, високо качество на строителството и икономии на енергия могат да бъдат гарантирани.</p> |
| <p>Източници</p> | <p>[48] Better Energy Communities scheme, SEAI website. Available at: https://www.seai.ie/grants/community-grants/</p> |

| | |
|--|--|
| | <p>[49] SEAI (2019a). National Energy Projections 2019. Sustainable Energy Authority of Ireland. Available at: https://www.seai.ie/publications/2019-04_SEAI2019ProjectionsReport_Final.pdf</p> <p>[50] SEAI (2019b). Communities Energy Grants Application Guidelines 2020. Sustainable Energy Authority of Ireland. Available at: https://www.seai.ie/grants/community-grants/project-criteria-and-funding/Community-Grant-Guidelines.pdf</p> |
|--|--|

3.3.4 Екологичен фонд за училищата - Румъния

| Добра практика | |
|---|--|
| Описание (цел, основни характеристики на програмата) | <p>Румънският екологичен фонд за училища има за цел да подобри енергийната ефективност и да насърчи интелигентното управление на енергията в държавните училища [51]. Целите са както намаляване на парниковите газове, така и модернизация на училищните сгради.</p> |
| Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост) | <p>Програмата се изпълнява от Министерството на околната среда, водите и горите и се финансира с приходи от търговия с емисии [52].</p> <p>Финансирането може да се използва за подобряване на топлоизолацията, нови отоплителни инсталации, внедряване на системи за управление на енергията, енергийно ефективно осветление и вентилационни системи [52].</p> <p>Ефективността на програмата се измерва въз основа на намалено крайно потребление на енергия и намалени емисии на CO₂.</p> <p>Общият наличен бюджет на фонда е 78 милиона евро, които са разпределени по равно между общини с по-малко от 5000 жители такива с повече от 5000 жители [51]. В рамките на един кръг за кандидатстване малките общини могат да поискат до 300 000 евро, докато по-големите общини могат да кандидатстват за удвояване на тази сума [52].</p> <p>Допустимостта на кандидатите се определя, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> - извършеното енергийно обследване трябва да показва, че може да се постигне намаление от поне 10% на крайното потребление на енергия - сградата трябва да е публична собственост - сградата не трябва да е получавала публично финансиране през последните пет години - институцията собственик трябва да покаже, че е разработила и приела „стратегически документ“, който може да бъде План за действие за устойчива енергия, Стратегия за намаляване на CO₂, местна стратегия в областта на енергетиката или Национален план за действие в областта на енергийната ефективност [52]. |

| | |
|---|--|
| Адресирано предизвикателство | Достъпът до финансиране е гарантиран и свързан със стимули за подобряване събирането на данни. |
| Защо е добра практика / Ключови фактори за успех | Фактът, че финансирането е предназначено за обновяване на обществени сгради и е пряко свързано със събирането на данни, прави това пример за добра практика. Финансирането може да се използва за подобряване на системите за енергиен мениджмънт, но изискването за резултат от енергийно обследване с очаквана възвръщаемост на инвестициите и изискването за представяне на придружаващи стратегически документи стимулира местните власти да подобрят събирането на данни. |
| Извод за регионалните и местните власти | Разработването на стратегически документи може да осигури на лицата, отговорни за формирането на политики, по-добра информация за състоянието на сградния фонд и така да осигури ефективно разходване на публичните средства. Румънският екологичен фонд за училища доказва, че то може да помогне и за получаване на достъп до финансиране, тъй като такива документи са критерий за допустимост до процедури за публично финансиране. |
| Източници | <p>[51] Administratia Dondului Pentru Mediu (2020). Energy Efficiency in Schools. Environmental Fund Administration. Available at: https://www.afm.ro/eficienta_energetica_scoli_legislatie.php</p> <p>[52] Administratia Dondului Pentru Mediu (2020). Financing Guide of 16 November 2020. Environmental Fund Administration. https://www.afm.ro/eficienta_energetica_scoli_ghid_finantare.php</p> |

3.4 Събиране и съхранение на данни

Събирането на данни за сградния фонд е ключово предизвикателство за много местни власти. Какви данни да се събират, къде да се съхраняват събраните данни и как да се сравняват и валидират различни видове данни са проблеми, често срещани от местните власти. За да подпомогне местните власти, докладът на проект OurBuildings относно начините за разработване на дългосрочни стратегии за обновяване представя подход на структурирано планиране, което може да даде началото на системното събиране на регионални и местни данни за сградния фонд¹⁸. В допълнение, редица съществуващи инициативи и програми, свързани със системи за управление на енергията, технологии за интелигентни измервателни уреди и схеми за сертификати за енергийни характеристики, могат да помогнат властите да подобрят информираността си относно сградния фонд, попадащ под тяхна юрисдикция. Сертификатите за енергийни характеристики често са свързани със схеми за финансиране, могат да окажат положително влияние върху оценката на сградите и да предоставят информация на инвеститорите. Въпреки това все още съществуват доста значителни различия между държавите членки по отношение на обхвата и

¹⁸ Посетете уебсайта на ВПИЕ за повече информация: <https://www.bpie.eu/publication/our-buildings-templates/>

качеството на сертификатите [53]. Освен това системите за сертифициране често са национални програми, които нямат пряко въздействие на местно равнище. По тази причина, настоящият раздел няма да се фокусира върху сертификатите за енергийни характеристики, а ще представи добри примери за съществуващи практики за събиране на данни, организация на бази данни и цифрови инструменти, които осигуряват добавена стойност както за собствениците на сгради, така и за публичните власти..

3.4.1 – Woningpas Фландрия

| Добра практика | |
|---|--|
| Кратко описание | Woningpas (Housing Pass) е цифров паспорт за жилищни сгради във Фландрия, който стартира в края на 2018 г. [54]. Woningpas функционира като уникален цифров файл, свързващ различни източници на данни за определена сграда, до който собствениците на сгради и назначените от тях представители имат достъп. |
| Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводи мост) | Целта на Woningpas е да бъде удобен за ползване „цифров сейф“ за подробна сградна информация за насърчаване на висококачествено и устойчиво обновяване. Woningpas включва информация за сградни инсталации и топлоизолация, инсталации за възобновяеми източници, състояние на сградата, извършени ремонти от лицензирани фирми и дори информация за почвения слой. Функцията за съхранение е комбинирана с дългосрочен план за това как енергийните характеристики и качеството могат да бъдат подобрени в бъдеще. Данните във Woningpas се генерират автоматично чрез връзки с различни съществуващи правителствени бази данни със строителни, пространствени и екологични данни. Собствениците на сгради могат да получат достъп до Woningpas чрез влизане със своите електронни идентификатори [46]. Освен това те могат да предоставят достъп на консултанти и изпълнители до своите Woningpas и да актуализират файла след изпълнение на мерки за обновяване [55]. |
| Адресирано предизвикателство | Woningpas показва как събирането и съхраняването на данни, свързани със сградите, могат да бъдат подобрени и да предоставят важна информация на собствениците на сгради и местните и националните власти. |
| Защо е добра практика / Ключови фактори за успех | Woningpas е пример за добра практика, защото предоставя на собствениците на сгради и професионалистите лесна за ползване и изчерпателна база данни, свързана със сградите. Вместо да се налага да се свързвате с различни агенции и органи, всички данни се съхраняват в един файл, който може да се актуализира и споделя от собственика на сградата. Това подпомага собствениците на сгради и местните власти да се справят с предизвикателството на ограничения достъп и наличността на данни. Динамичният му характер ще позволи по-нататъшно интегриране на данни, свързани със сградата, като защита срещу кражби, характеристики на материалите, наследство, достъпност и пожарна безопасност, или данни извън сградата, като мобилност, нисковъглеродни енергийни възможности, екологично планиране и свързаност с топлопреносни мрежи [54]. Инструментът позволява свързване на съществуващите правителствени бази данни, насърчава сътрудничеството между публичните власти, като същевременно предоставя услуги, ориентирани към потребителите. Принципите на проектиране на Woningpas могат да се прилагат и извън Фландрия [54]. Общите разходи за разработването и прилагането на Woningpas са 3,2 млн. евро за периода 2018 – 2022 г. [56]. |
| Извод за регионалните | Ключовите изводи за местните власти са, че могат да се създадат синергии между събирането на данни, ориентираните към потребителя цифрови услуги и информационните инструменти за насърчаване на обновяването на сградите. |

| | |
|--------------------------|--|
| и местните власти | |
| Източници | <p>[54] JoinUp (n.d.). About Building Passport Flanders (Woningpas). European Commission. Available at: https://joinup.ec.europa.eu/collection/egovernment/solution/building-passport-flanders-woningpas/about</p> <p>[55] Overheid van Vlaanderen. (2020). Over Woningpas. Flemish Government. Available at: https://woningpas.vlaanderen.be/web/guest/over-woningpas/</p> <p>[56] Vlaams Energieagentschap (2016). Draft Designnota Woningpas. Flemish Energy Agency. Available at: https://www.energiesparen.be/sites/default/files/atoms/files/RP_fase2_draftdesig_nnotawoningpas_versiejuni2016.pdf</p> |

3.4.2 Програма EFEKT - Системи за енергиен мениджмънт за общини - Чехия

| | Добра практика |
|--|---|
| Кратко описание | Безвъзмездните средства за системи за енергиен мениджмънт в Чехия са част от по-голямата програма EFEKT и имат за цел да намалят потреблението на първична енергия чрез интелигентно управление на енергията в сградите на публичните власти [57] [58]. Тази мярка се споменава като един от начините за подобряване на събирането на данни в обществени сгради [59]. |
| Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост) | <p>Програмата EFEKT в Чехия се състои от две подпрограми, първата от които се фокусира върху инвестициите, а втората върху неинвестиционните дейности [57]. Безвъзмездните средства за управление на енергията от програмата EFEKT са част от неинвестиционните дейности и основната им цел е да намалят потреблението на първична енергия. Подпрограмата, от която е част, има за цел да предостави данни за разработване на стратегии за енергийна ефективност [58].</p> <p>Внедрените системи трябва да отговарят на стандарта EN 50001 или на системата за управление на околната среда. Кандидатът е длъжен да изпрати доклад за устойчивостта и въздействието на проекта един месец след изпълнението и на всеки пет години след това [58].</p> <p>Субсидията се осигурява от Министерството на промишлеността и търговията [57]. За 2021 г. общият бюджет на безвъзмездните средства за управление на енергията е 5,7 млн. евро. Безвъзмездните средства за системи за енергиен мениджмънт могат да бъдат заявени от региони, компании, (сдружения на) общини и градски квартали с повече от 5000 жители. Максималният размер на наличната подкрепа за кандидат е 20 000 евро и не може да надвишава повече от 70% от общите разходи [57].</p> |
| Адресирано предизвикателство | Събиране на данни на местно равнище и подобрен поглед върху енергийните характеристики на обществения сграден фонд. |
| Защо е добра практика / Ключови фактори за успех | Програмата за предоставяне на безвъзмездни средства в този случай може да се счита за добра практика, тъй като директно подпомага местните власти да намалят крайното си потребление на енергия, като същевременно подобрява събирането на данни. Това позволява на местните власти да |

| | |
|--|--|
| | приспособят своите политики за обновяване към нуждите на общността и да обновят сградите с най-лоши енергийни характеристики. |
| Извод за регионалните и местните власти | Механизми за подкрепа като субсидията EFEKT за системи за управление на енергията се срещат редовно, като някои са специално пригодени за общински сгради ¹⁹ . Може да има налични източници на финансиране, които могат да помогнат за подобряване на събирането на данни, като същевременно спомогнат за намаляване на потреблението на енергия. |
| Източници | [57] Ministerstvo Prumyslu a Obchodu (2021a). Program EFEKT. Czech Ministry of Industry and Trade. Available at: https://www.mpo-efekt.cz/cz/programy-podpory/efekt [58] Ministerstvo Prumyslu a Obchodu (2021b). Call nr. 6/2021 to submit application for subsidies under the State Program for the Support of Energy Savings for the period 2017-2021. Czech Ministry of Industry and Trade. Available at: https://www.mpo-efekt.cz/upload/6cd6d069e64a28ff10122424d61b29ea/21_efekt_vyzva_06_2d_energeticky-management.pdf [59] Czechia LTRS (2020). Long term renovation strategy to support the renovation of the national stock of both public and private residential and non-residential buildings. Czech Ministry of Industry and Trade. Available at: https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/documents/cz_2020_ltrs_official_translation_en.pdf |

3.4.3 Passeport Efficacité Énergétique (P2E) - Франция

| | |
|--|---|
| Добра практика | |
| Кратко описание | Паспортът за енергийна ефективност (P2E) във Франция е експериментален инструмент, който осигурява енергийно обследване и индивидуална пътна карта за обновяване на жилищни сгради [60]. Пътната карта посочва фазите на обновяване, кой енергиен клас може да бъде постигнат, и предоставя оценка на разходите за обновяване. Целта е да се насърчи декарбонизацията на сградния фонд. |
| Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост) | P2E е разработен въз основа на разбирането, че директните ползи от енергийната ефективност сами по себе си не са достатъчни, за да стимулират дълбоко обновяване, и дълбоките обновявания най-често ще се изпълняват поетапно, вместо да се извършват наведнъж [61]. Дигиталното приложение има различни функции, като например обследвания, предлагащи пакети за обновяване, с които да се достигне стандарта „Bâtiment Basse Consommation“, въглероден калкулатор, показващ дали санирането е в съответствие с националните цели, предложени мерки за обновяване, идентифициране на рискове и проблеми, свързани с безопасността, и накрая, предложение за индивидуална пътна карта за декарбонизация [62]. P2E има съвет на директорите, който включва, наред с други, учредителите от „The Shift Project“, енергийни консултанти и професионални асоциации в строителния сектор. Представители на |

¹⁹ Например ДСО на Фландрия, Люксембург и Ирландия споменават подобни инициативи. Системата за енергиен мениджмънт на ЕкоЕнергия, която е свободно достъпна за българските общини след регистрация, също представлява подобен пример.

| | |
|---|--|
| | участващите местни и регионални власти (Регионален център-Вал дьо Лоар, Регион Гранд Ест и регионални агенции) също са част от борда [60] [61]. |
| Адресирано предизвикателство | Подобрено е събирането на данни и обработването на информация в участващите региони, като на собствениците на сгради се прелага индивидуална пътна карта за реализиране на поетапно обновяване. |
| Защо е добра практика / Ключови фактори за успех | Този пилотен проект започва през 2012 г. и се развива, за да обхване различни функции, които са внедрени и тествани на местно равнище. P2E предоставя ценна информация на собствениците на сгради и едновременно осигурява на регионалните и местните власти важна информация за състоянието на сградния фонд. |
| Извод за регионалните и местните власти | Местните власти могат да изпълняват важна роля в разработването и тестването на цифрови приложения, което от своя страна може да предостави ценна информация за състоянието на сградния фонд. Това може да позволи на публичните власти да насочат своите механизми за подкрепа и политически цели към най-нуждаещите се потребители. |
| Източници | [60] The Shift Project (2021). Passeport Efficacité Énergétique (P2E). The Shift Project. Available at: https://theshiftproject.org/experience-p2e/ [61] Toth, Zsolt. Maarten de Groot, Sofie De Regel, Giulia Carbonari, Marco Calderoni (2020). Building Logbook State of Play. European Union. Available at: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/58580f81-06b7-11eb-a511-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search [62] Expérience P2E (n.d.) Mettre en oeuvre un démarche de rénovation énergétique qui s'appuie sur un Passeport Efficacité Energétique. Engagé pour Faire. Available at: https://www.experience-p2e.org/le-p2e/application/ |

3.4.4 Klimatdeklaration - Швеция

| | |
|--|---|
| Добра практика | |
| Кратко описание | Целта на Klimatdeklarations, или климатични декларации на сградите, е да се намали въздействието върху климата на новопостроените сгради [63]. Въглеродните емисии в целия жизнен цикъл на сградите най-често са недостатъчно отчетени. Климатичната декларация посочва всички въплътени емисии в използваните строителните материали и строителния процес на новите сгради. |
| Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост) | <p>Министерството на финансите представи предложение, което ще изисква климатични декларации за сгради от 2022 г. [63]. По този начин шведското правителство иска да насърчи прилагането на методиките за оценка на емисиите в жизнения цикъл на сградите. Целта е да предостави на лицата, вземащи решения, информация за емисиите по време на строителния процес и експлоатацията на сградата, и да стимулира строителния сектор да разработва въглеродно неутрални продукти и процеси [63].</p> <p>На шведската жилищна агенция „Boverkets“ е възложено да разработи отворена база данни с информация за ефектите върху околната среда и жизнения цикъл на материалите, свързани със строителния сектор. Те също така ще разработят регистър за климатичните декларации, където те ще се съхраняват, след като законът влезе в сила [64].</p> <p>В подкрепа на строителния сектор и собствениците на жилища ще бъдат публикувани информация и документи с насоки. Агенцията ще разработи</p> |

| | |
|---|--|
| | <p>и план за продължаващо развитие и разширяване на климатичната декларация [64].</p> <p>В доклад, описващ потенциално по-нататъшно развитие, Шведската агенция за жилищни нужди препоръчва в декларацията да се включи въздействието на други етапи от жизнения цикъл на сградите, като поддръжка, обновяване и експлоатация [65]. Освен това следва да бъдат включени етапите на разрушаване, транспортиране, преработка на отпадъци и извеждане от употреба след края на живота. За още по-пълна картина може да се добави важна за околната среда информация като биогенното съхранение на въглерод и енергийния баланс на местно произведената електроенергия. За да стимулира прилагането на неутрални по отношение на климата мерки, Агенцията за жилищно настаняване предлага максимално допустимите стойности на параметрите, свързани с опазването на околната среда, да бъдат въведени след 2027 г., като постепенно да се затягат с времето към 2050 г. [65].</p> |
| Адресирано предизвикателство | Събиране на данни за строителния процес и въплътените емисии на сгради. |
| Защо е добра практика / Ключови фактори за успех | Това е добра практика, защото помага за събирането на данни за въглеродните емисии, които често се пренебрегват при конвенционалните оценки на въздействието. Включването на данните за въздействието и въглеродните емисии в жизнения цикъл се очаква да бъде въведено в по-широк мащаб в цяла Европа. Декларацията е разработена по начин, който позволява на шведската агенция за жилищни нужди да разшири обхвата на декларацията в бъдеще, като наред с другото, да включва мерки за обновяване. Инструментът е вграден в по-широк спектър от политически цели и освен че предоставя подходяща информация на собствениците на сгради и професионалистите в строителната индустрия, може да стимулира новаторски строителни практики, неутрални спрямо климата. |
| Извод за регионалните и местните власти | Изводът за регионалните и местните власти е, че събирането на данни ще се развива през следващите години. Оценката на въглеродните емисии през целия жизнен цикъл на сградите и обновяването на сгради изисква разнообразни източници на данни, включително, но и не само, данни за потреблението на енергия. За да предвидят тази тенденция, властите могат да започнат да инвестират в механизми за събиране на данни и цифрови инструменти в подкрепа на вземащите решения на местно равнище |
| Източници | <p>[63] Regeringskansliet (2020). Regeringen vill införa klimatdeklaration för byggnader. Swedish Ministry of Finance. Available at: https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/02/regeringen-vill-infora-klimatdeklaration-for-byggnader/</p> <p>[64] Boverket (2020a). Climate declaration for construction of a building. Swedish National Board of Housing, Building and Planning. Available at: https://www.boverket.se/sv/byggande/uppdrag/klimatdeklaration/</p> <p>[65] Boverket (2020b). Regulation on climate declarations for buildings – proposal for a roadmap and limit values. Swedish National Board of Housing, Building and Planning. Available at: https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2020/regulati-on-on-climate-declarations-for-buildings.pdf</p> |

3.5.4 EPISCOPE – пилотен проект от Северен Дъблин

| Добра практика | |
|---|--|
| <p>Описание</p> <p>(цел, основни характеристики на програмата)</p> | <p>Проектът EPISCOPE има за цел да проследи напредъка на енергийното обновяване на жилищния фонд, и по-специално модернизацията на системите за топлоизолация и топлоснабдяване, в контекста на енергийната ефективност и борбата с климатичните промени [66]. Бази данни за сертификатите за енергийните характеристики в комбинация с друга сградна информация са визуализирани на интерактивен уебсайт [67].</p> |
| <p>Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост)</p> | <p>Целта на проект EPISCOPE е да оцени и наблюдава степента на обновяване в северната част на Дъблин, Ирландия. За постигане на целта са оценени енергийните характеристики на сградния фонд по това време, извършените ремонти преди изпълнението на проектите и годишният темп на обновяване. Въз основа на това са разработени сценарии за обновяване към 2020, 2030 и 2050 г. [66].</p> <p>За улесняване на мониторинга е разработен инструмент за картографиране на сертификатите за енергийните характеристики, който може да бъде ценен ресурс за ускоряване и планиране на обновяването на сградния фонд [66]. Въз основа на различни източници на данни проектът има за цел да разработи сценарии и да оцени потенциалните спестявания на енергия и въглеродни емисии в бъдеще.</p> <p>Данните са събрани от националната база данни за сертификати за енергийните характеристики, съществуващите програми за обновяване на сгради (напр. Better Home, Warmer Home, Better Energy Communities, местни агенции и програми за модернизация), проучване на пилотни дейности и малки пилотни проекти за енергийна ефективност [66].</p> <p>По време на проучването през 2015 г. 30% от сградите са имали сертификати за енергийните характеристики. Приблизително 12,5% от жилищния фонд е бил публична собственост [66].</p> <p>Данните за по време на проучването през 2015 г. и друга свързана със сградите информация са визуализирани в интерактивна карта, достъпна на уебсайта на проекта [67]. Интерфейсът позволява на потребителите да избират параметри, като характеристики на изолацията, тип отоплителни инсталации, клас на енергопотребление или възраст на сградата. По този начин е възможно да се идентифицират градски райони или квартали, в които специфичен сегмент от сградния фонд се нуждае от обновяване.</p> <p>Резултатите от проучването показват, че националната база данни за сертификати за енергийните характеристики, в комбинация с проучване на пилотни проекти и дейности, дават важна информация за енергийната ефективност на сградния фонд. В случая на Северен Дъблин резултатите предполагат, че към 2016 г. 75% от жилищния фонд предстои да бъде дълбоко обновен и че енергопреносната мрежа трябва да бъде декарбонизирана с допълнителни 60%, за да се постигнат целите за намаляване на емисиите до 2050 г. [68]. Препоръките от проучването показват, че подобни анализи на сградния фонд трябва да продължат и че методологията трябва да бъде</p> |

| | |
|---|---|
| | допълнително усъвършенствана. Изследването подчертава стойността на бази данни за сертификати за енергийните характеристики като съществена част от бъдещото моделиране на енергийни тенденции. [66]. |
| Адресирано предизвикателство | Пилотното проучване показва практическа приложимост на базите данни за сертификати за енергийните характеристики на местно равнище. Данните могат да бъдат използвани от публичните власти за идентифициране на приоритетни райони, нуждаещи се от обновяване. |
| Защо е добра практика / Ключови фактори за успех | Пилотният проект на EPISCOPE в Северен Дъблин може да се счита за добра практика, тъй като създава инструмент за мониторинг на ефективността на сградния фонд и демонстрира практическата приложимост на базите данни за сертификати за енергийните характеристики. Интерактивната карта, базирана на ГИС, позволява на бъдат идентифицирани приоритетни райони в Северен Дъблин, което може да помогне на местните власти да приспособят своите политики към нуждите на местните общности. |
| Извод за регионалните и местните власти | Събирането на данни на местно равнище дава ценна информация за това кои градски квартали са най-нуждаещи се от обновяване, особено когато се използват визуални интерфейси. |
| Източници | [66] Episcop (2016). National Report of the Irish EPISCOPE Pilot Action – Deliverable 3.1. Energy Europe Programme of the EU. Available at: https://episcop.eu/fileadmin/episcop/public/docs/pilot_actions/IE_EPISCOPE_LocalCaseStudy_EnergyAction.pdf [67] OpenStreetMap contributors (2016). Map Data. Available at: http://energyaction-static.s3-website-eu-west-1.amazonaws.com/index.html [68] Episcop (2016). Episcop Northside of Dublin Pilot Action Results – May 2016. Available at: https://energyaction.ie/ea/episcop/ |

3.5 Интегрирано общинско планиране

Обновяването на сгради се извършва в по-широк контекст на градоустройството. Във „Вълната на саниране“ това се илюстрира от факта, че освен енергийната ефективност и декарбонизацията на енергийните източници, ключови принципи като мислене и циркулярност на жизнения цикъл, стандарти за обществено здраве и околна среда, цифровизация и естетика и архитектурно качество трябва да бъдат интегрирани. Холистичното градско планиране е необходимо, за да се съчетаят всички тези различни аспекти. Освен това модернизацията на сградите трябва да съвпада с декарбонизацията на отоплителното и охлаждащото захранване. Във „Вълната на саниране“ Европейската комисия ще насърчи това чрез подкрепата на областните подходи, освен че ще преразгледа Директивите за възобновяемата енергия и за енергийната ефективност.

3.5.1 Районен подход - Холандия

| Добра практика | |
|------------------------|--|
| Кратко описание | Холандското правителство и националните партньори в енергийния преход постигнаха съгласие по „областния подход“ (Wijkgerichte aanpak) в националното споразумение за климата през 2019 г. [69]. В рамките на този подход на планиране за декарбонизация на холандския сграден фонд регионалните и местните власти играят първостепенна роля. |

| | |
|---|--|
| <p>Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост)</p> | <p>Районният подход има за цел да спомогне за декарбонизиране на жилищните и нежилищните сгради и се основава на добре планирана стратегия. В рамките на районния подход общините ръководят усилията за разработване на „Визии за устойчиво отопление“, които представляват стратегии, описващи как всеки район в границите на общината ще бъде декарбонизиран към 2050 г. Поради разнообразието на сградния фонд, разнородния вид на собствеността и наличието на различни източници на отопление, е взето решение да се планира на районно равнище. Общините също са отговорни за участието си в процесите на изготвяне на тези планове, в които приносът на местните жители, собствениците на сгради и други заинтересовани страни е много съществен [69].</p> <p>За улесняване на общините, натоварени с тези отговорности, бяха обявени различни паралелни мерки. Такива са създаването на национален експертен център, осигуряващ консултации за общините [70], програма за знания и обучения „Области без природен газ“, в която общините получават субсидии за започване на проекти за декарбонизация на избрани райони и споделяне на опита си в цялата страна [71], и законодателна инициатива за коригиране на пазара на отоплителни услуги, финансиране, свързано със сградите, и участие в пространственото планиране [69]. Освен това районният подход трябва да бъде приведен в съответствие с регионалните енергийни стратегии, които управляват наличността и разпределението на енергията за отопление и охлаждане от възобновяеми източници в „енергийни региони“, обхващащи множество общини [72]. Районният подход, като част от по-широк набор от мерки, позволява интегрирано планиране и решения, съобразени с местния контекст.</p> |
| <p>Адресирано предизвикателство</p> | <p>Получаване на достъп до финансиране чрез осигуряване на яснота за инвеститорите от частния сектор и създаване на възможности за реализиране на допълнителни ползи от обновяването на сгради, съобразени с местните обстоятелства.</p> |
| <p>Защо е добра практика / Ключови фактори за успех</p> | <p>Районният подход в Холандия е пример за добра практика, тъй като представлява интегриран подход за декарбонизация на сградния фонд. Очаква се комбинацията от национални мерки и местно управление да доведе до ефективни стратегии за декарбонизация и обновяване. Силните страни на холандския подход са аспектите на участие и сътрудничество между различните равнища на управление. Последните доклади на Главната одиторска камара обаче показват, че напредъкът изостава от очакванията [73] и някои „пилотни“ области са изправени пред законодателни или технически предизвикателства, забавящи напредъка [74] [75]. Фокусът върху желанията на жителите, подходящите технически решения, свързани с отоплителните системи, и намаляването на нередностите по време на изпълнението на проектите са от особено значение за успеха.</p> |
| <p>Извод за регионалните и местните власти</p> | <p>Холандското правителство инициира районния подход, за да позволи на местните власти да приспособят прехода към декарбонизиран сграден фонд към местните обстоятелства. Това се очаква да им позволи да интегрират и други приоритети, като общественото здраве, качеството на околната среда и борбата с енергийната бедност, с политиките за декарбонизация. заедно с това правителството е убедено, че ясните</p> |

| | |
|-------------------------|--|
| | <p>стратегии ще подобрят доверието на инвеститорите и финансовите институции и ще дадат стимул за инвестиции в енергийно ефективни и въглеродно неутрални процеси, строителни продукти и сгради.</p> |
| <p>Източници</p> | <p>[69] Klimaatakkoord (2019). Klimaatakkoord. Government of the Netherlands. Available at: https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord</p> <p>[70] ECW (2021) Expertise Centrum Warmte. Available at: https://www.expertisecentrumwarmte.nl/default.aspx</p> <p>[71] PAW (2021). Programma Aardgasvrije Wijken. Government of the Netherlands.. Available at: https://www.aardgasvrijewijken.nl/default.aspx</p> <p>[72] RES (2021). Nationaal Programma Regionale Energiestrategie. Government of the Netherlands. Available at: https://www.regionale-energiestrategie.nl/default.aspx</p> <p>[73] Algemene Rekenkamer (2020). Aardgasvrije wijken: te hoge verwachtingen gewekt. National Audit Chamber. Available at: https://www.rekenkamer.nl/actueel/nieuws/2020/05/20/aardgasvrije-wijken-te-hoge-verwachtingen-gewekt</p> <p>[74] De Voogt, Sam (2020) Ineens was er een brief: voorlopig gaat uw wijk toch niet van het Gas. NRC. Available at: https://www.nrc.nl/nieuws/2020/10/15/ineens-was-er-een-brief-voorlopig-gaat-uw-wijk-toch-niet-van-het-gas-af-a4016235</p> <p>[75] Van Santen, Hester (2020). Tegenslag in Terheijden: de rechter blokkeert het zonnepark van de bewoners. NRC. Available at: https://www.nrc.nl/nieuws/2020/11/02/tegenslag-in-terheijden-de-rechter-blokkeert-het-zonnepark-van-de-bewoners.</p> |

3.5.2 e5 схема за общини - Австрия

| Добра практика | |
|-------------------------------|--|
| <p>Кратко описание</p> | <p>Схемата e5 за енергийно ефективни общини е иницирана в Австрия през 1998 г. от федералните провинции Залцбург, Тирол и Форарлберг с цел подпомагане на дългосрочното интегрирано планиране на дейностите за опазване на климата и енергийна ефективност в общините. Схемата подпомага общините в прилагането на дългосрочни мерки и оценява тяхната ефективност чрез цялостен и последователен подход, като в Австрия в момента се прилага в 8 от общо 9 провинции (Бургенланд, Каринтия, Долна Австрия, Залцбург, Тирол, Щирия и Форарлберг) [77].</p> <p>Инструментите и подкрепата за местните власти по програмата e5 подобряват процесите, идентифицират потенциала за енергийни спестявания и улесняват участието на редица заинтересовани страни в</p> |

| | |
|---|--|
| | <p>решенията и дейностите в областта на енергийната политика. По отношение на обновяването на сгради, схемата е5 поддържа [68]:</p> <ul style="list-style-type: none"> - мобилизиране на общините като информационни центрове за обществеността (първа точка за контакт и съвет от общината, пряко или чрез използване на съществуващите консултантски услуги), - курсове за обучение на служители от общините (обучение за енергиен консултант и др.), - точка за контакт с политически представители и общински служители по отношение на възможностите на общините за предприемане на действия в областта на климата и енергията, - оценка на енергийното потребление на обществени сгради въз основа на целеви и гранични стойности (критерии за електричество/топлина/вода), сградно термографски изображения, - създаване на планове за обновяване на обществени сгради, - инициране на сътрудничество и комуникация с различни целеви групи (асоциации, бизнес и търговия, училища, публични власти и др.) - връзки с обществеността (всички медии и целеви групи) [76]. |
| <p>Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост)</p> | <p>Схемата е5 за общини се администрира от австрийската национална енергийна агенция (Österreichische Energieagentur) и се прилага от регионалните власти чрез специализирана комисия. В страната работят лицензирани консултанти и одитори, отговорни за процеса на сертифициране в общините [76].</p> <p>Така например, в Стирия схемата е5 предвижда 78 мерки за общините в 6 области на действие, които могат да бъдат приложени и съответно се оценяват посредством периодични вътрешни и външни одити [78]. За конкретната област на икономически ефективни мерки за дълбоко сградно обновяване са идентифицирани редица подходящи мерки, като „инвентаризация и анализ“, „създаване на план за обновяване“ и „мерки за обновяване с най-високо качество“, които могат да се предприемат за общински сгради и инфраструктура. Регионалният орган предоставя безплатен инструмент за онлайн мониторинг на потреблението на енергия в сградите, подпомагащ оценката на общото потребление на енергия в общините [78].</p> |
| <p>Адресирано предизвикателство</p> | <p>Подходът на схемата е5 подпомага общините при цялостно планиране на дейности за опазване на климата, включително мерки за обновяване на сгради, като по този начин се осигуряват допълнителни ползи, като възможности за работа и приобщаване на граждани.</p> |
| <p>Защо е добра практика / Ключови фактори за успех</p> | <p>Цялостната схема подкрепя повишаването на осведомеността, планирането и мониторинга на дейностите за смекчаване на изменението на климата в областите регионално планиране, обществени сгради, управление на енергията и отпадъците, мобилност, вътрешни процеси и комуникационни кампании. Задължителният одит на всеки 3 години оценява енергийните характеристики на общината и удостоверява нейния напредък.</p> |

| | |
|---|--|
| <p>Извод за регионалните и местните власти</p> | <p>Схемата е5 подпомага австрийските общини в планирането на техните дългосрочни усилия за смекчаване на изменението на климата, включително подобрения на енергийната ефективност, чрез предоставяне на инструменти (например онлайн инструмент за проследяване на потреблението) и стандартизирани процеси за мониторинг и сертифициране. Последното е особено важно за проследяване на напредъка и рационализиране на мерките в участващите общини. Местните ръководители трябва да възложат отговорности и да определят конкретни роли в общинската администрация, както и да установят процеси на редовен преглед и независим одит, за да гарантират, че мерките се прилагат на практика и са съобразени с дългосрочните цели на регионално и национално равнище.</p> |
| <p>Източници</p> | <p>[76] Austria ДСО (2020). Document on the long-term renovation strategy pursuant to Directive 2010/31/EU of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings in the consolidated version of 30 May 2018. Institute of Construction Engineering (OIB). Available at: https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/documents/at_2020_DCO_en.pdf</p> <p>[77] e5 scheme national website (n.d.) Dae e-5=Programm für energieeffiziente Gemeinden. Program for energy efficient municipalities. Available at https://www.e5-gemeinden.at/e5-programm/das-e5-programm-fuer-energieeffiziente-gemeinden</p> <p>[78] e5 scheme website of Styria (n.d.) e5 – Das Rezept für kommunale Energiepolitik. Energie Agentur Steiermark GmbH. Available at https://www.e5-steiermark.at/%C3%BCber-e5/</p> |

3.5.3 Регионални и местни дългосрочни стратегии за обновяване - Испания

| <p>Добра практика</p> | |
|---|---|
| <p>Описание (цел, основни характеристики на програмата)</p> | <p>Иновациите в планирането, управлението и финансирането на сградното обновяване под формата на местни стратегии за обновяване са подробно описани в испанската ДСО [79]. Трите основни елемента на тези стратегии са: идентифициране на приоритетни пространствени райони и определяне на срокове; схеми за финансова подкрепа и инструменти за градско управление за прилагане на стратегиите [79]. Различни конкретни примери за добри практики са предоставени от малка, средна и голяма община.</p> |
| <p>Начин на изпълнение (отговорни органи, съответствие, стимулиращи мерки, бюджет, възпроизводимост)</p> | <p>Испанската ДСО споменава, че испанският жилищен план от 2013-2016 г. е първият, който изисква документи за стратегическо планиране от местните власти, за да получат достъп до финансиране [79]. Оттогава различни регионални власти прилагат независимо разработени планове, включително Кастилия и Леон, Каталуния, Валенсия, Андалусия, Страната на баските, Навара, Арагон, Мрежата на Валенсийската общност, Галисия. ДСО описва приоритетите и целите за всяка стратегия.</p> <p>В раздел 4.4.6 от ДСО се обсъждат иновациите в планирането, управлението и финансите. Разделът подчертава значението на декарбонизацията на сградния фонд. Примерите са от Албасете (среден</p> |

| | |
|--|---|
| | <p>размер), Алкалада дел Юкар (малък) и Мадрид (голям). Това дава на читателя добра представа за силните аспекти на тези индивидуални стратегии.</p> <p>В примерната стратегия за обновяване на Албасете, публикувана през 2018 г., градски райони като Милагроса, Санта Тереса и зона Херманос Фалко са определени като приоритетни въз основа на параметри, предварително дефинирани от общинския съвет. Освен това планът свързва тези приоритетни райони с други съществуващи инициативи, като Интегрираната стратегия за устойчиво градско развитие (EDUSI), Общата стратегия за градоустройство (PGOUA) и Общинската наредба за опазване и инспекция (OMCIP) [80].</p> <p>Планът има за цел да постави основите за обновяване на сградите в общината и да идентифицира области за непосредствени интервенции и действия. Втората цел е да предостави на общинския съвет подробен анализ на сградния фонд, необходим за кандидатстване за подкрепа от регионални и национални жилищни програми [80].</p> |
| <p>Адресирано предизвикателство</p> | <p>Тези местни стратегии за обновяване позволяват на местните власти да събират данни за своя сграден фонд и да използват тези знания, за да приоритизират непосредствените дейности и да потърсят помощ и подкрепа от регионалните и националните власти, напр. свързани с финансиране на определени проекти.</p> |
| <p>Защо е добра практика / Ключови фактори за успех</p> | <p>Това е пример за добра практика, тъй като местните интегрирани планове са представени като основен елемент на националната дългосрочна стратегия за обновяване. Това е от полза, защото посочването на успешни ключови аспекти на съществуващите местни стратегии на различни нива улеснява обмена на знания между местните власти. Стратегиите позволяват на местните ръководители да приведат дейностите по обновяване в съответствие с други съществуващи политически приоритети. Заедно с това, той поставя в центъра на вниманието общините, които вече са инвестирали в подобни стратегии, и им позволява да споделят своите знания, като същевременно обвързва местните действия с националните климатични цели.</p> |
| <p>Извод за регионалните и местните власти</p> | <p>Изготвянето на местни стратегии за обновяване има и други предимства освен събирането на данни. В примера с Албасете, стратегията служи за идентифициране на приоритетни райони, но едновременно с това осигурява необходимата информация, за да се кандидатства за подкрепа от регионалните и националните власти.</p> |
| <p>Източници</p> | <p>[79] Spain LTRS (2020). ERESEE 2020 Actualización de la Estrategia a Largo Plazo Para La Rehabilitación Energética en el Sector de la Edificación en España. Ministry of Transport, mobility and Urban Planning. Available at: https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/documents/es_ltrs_2020.pdf</p> <p>[80] Gerencia Municipal De Urbanismo Albacete (2018). Plan Director de Rehabilitación y Regeneración Urbana Albacete. Municipality of Albacete. Available at: http://www.albacete.es/es/por-temas/urbanismo-y-obras/documentos/plan-director-rr.2018.1.1</p> |

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

Дългосрочните стратегии за обновяване, които бяха публикувани досега, се оказват богат източник на информация за европейския сграден фонд и включват подходящи примери за добри практики за действия по обновяване на местно равнище. За съжаление, в повечето случаи все още липсва стратегическото разглеждане на подходи за многостепенно управление и сътрудничество.

ДСО трябва да обръщат повече внимание на местните нужди в бъдеще

Приложимостта на ДСО за местните власти трябва да се подобри, като изрично се посочи до каква степен националните подходи и усилията за събиране и съхранение на данни са от значение за местните власти и как те могат да допринесат за изпълнението на такива инициативи. Широко разпространеното приложение на сертификатите за енергийните характеристики и други инициативи за събиране на данни спомагат за подобряване на националните ДСО чрез подаване на общински данни в националните сградни регистри. Подробният преглед на националния сграден фонд е от решаващо значение за определяне на приоритетни действия и ефективни политики за обновяване.

Представените ДСО съдържат много обещаващи планове и идеи за инициативи, които обаче изискват по-нататъшно доразвиване. Например в образцовата испанска ДСО се споменава етикет „устойчива община“, който ще бъде предоставен на местните власти, изготвили местни стратегии за обновяване, свързани с контекста на националната политика и насочени към специализирани финансови източници за обновяване на сградния фонд [79]. Въпреки това все още не могат да бъдат намерени достатъчно данни за оценка на ефектите от тази политика. Систематичното създаване на местни ДСО би допринесло за запълване на недостига и ще спомогне за развитието на националната ДСО.

Не на последно място, установяването на надеждни интерактивни процеси на обществени консултации е изключително важно, за да се осигури съвместен процес на разработване и приложение на ДСО, гарантиращ, че интересите на местните общности и общинските приоритети се чуват и възприемат от националните власти.

Новите финансови инструменти могат да увеличат инвестициите в дълбоко обновяване

ДСО са обещаващ политически инструмент за планиране на мерки за декарбонизация на сградния фонд и насочване на приоритетни инвестиции. Планът за възстановяване на ЕС изисква от държавите членки да представят своите национални планове за възстановяване и устойчивост, за да получат достъп до предвидения бюджет за стимулиране на икономиката. В тези планове държавите членки трябва да идентифицират схеми за обновяване и реформи в сградния сектор, основаващи се на цялостни ДСО, като обосноват инвестициите от гледна точка на стимулиране на зелено развитие и постигане на социална устойчивост.

Съществува набор от нови финансови инструменти, които правят енергийното обновяване привлекателно за множество заинтересовани страни и финансови институции. Схемата за оценка на чистата енергия (PACE) в САЩ, както и текущите пилотни проекти по схемата за изплащане на

инвестициите чрез комунални сметки в Европа, демонстрират възможности за облекчаване на дилемата собственик – наемател чрез свързване на дълга за дейностите по обновяването със самото жилище, а не с неговия собственик или наемател. Този подход позволява гъвкавост, дълги срокове на изплащане и прехвърляне на задълженията между физически лица, като би могъл да насърчи и ЕСКО схеми, които вече са добре известени в Европа. Ако са налични, приходите от търговията с емисии могат да осигурят необходимия капитал за национални инициативи за сградно обновяване, както е демонстрирано от Новата програма за зелени спестявания в Чехия.

Финансовите инструменти²⁰ за обновяване на сгради могат едновременно да постигнат разнородни политически цели, когато са разработени като част от интегрирана ДСО. Публичните власти трябва да идентифицират възможностите за свързване на финансовите инструменти със събирането и съхранението на данни, както в случая със схемата за Зелен дом и зелени ипотeki в Румъния. Финансовите инструменти могат да бъдат от полза за местните общности чрез подобряване на здравето и благосъстоянието на уязвимите групи, обитаващи (публични) социални жилища, както е показано от социалните програми на Réseau Canopée Logement във Франция. От своя страна, SEM POSIT'IF и SPL Oser показват, че участието на местните власти в публично-частни ЕСКО компании може да улесни достъпа до капитал, като същевременно увеличи административния капацитет за изпълнение на проекти за обновяване. Капацитетът за привличане на инвестиции, координиране на местни инициативи и управление на проекти за обновяване остава важно предизвикателство пред местните власти, което трябва да бъде преодоляно своевременно..

Ускоряване на обновяването на обществени сгради чрез местно сътрудничество, събиране на данни и агрегиране на индивидуални проекти

Сътрудничеството между местните власти е важно. Програмата SPL Oser показва, че сътрудничеството между местните власти може да даде положителни резултати по отношение на обновяването на административни сгради и училища и привличането на необходимата финансова и техническа експертиза. Отворените инициативи като SPL Oser, в които общините могат да се присъединят на по-късен етап, могат да допринесат за стимулиране на участието на заинтересованите страни чрез използване на набраната инерция от успешните практики. Заедно с това, дълбокото обновяване на публичния сграден фонд, особено на държавните социални жилища, както по програмата REHABITARE в Испания, може да има значителни положителни ефекти върху благосъстоянието на уязвимите обитатели. Ако тези съображения се вземат предвид при планирането на обновяването на обществени сгради, това може да доведе до значителни допълнителни ползи.

Ирландската стратегия за енергийна ефективност в публичния сектор показва, че цялостната стратегия за планиране на обновяването на обществени сгради с дефинирани ясни процеси на наблюдение и проследяване на резултатите може да доведе до значително подобрене на ефективността, реални икономии на енергия и подобряване на процеса на събиране на данни.

²⁰ Примери за такива инструменти могат да бъдат намерени в доклада на проекта OurBuildings относно достъпните за местните власти финансови механизми. За повече информация посетете: https://www.bpie.eu/wp-content/uploads/2019/11/EUKI-Financing-energy-renovation-in-buildings_Nov2019.pdf

Това е още един аргумент в полза на насочването на ресурси и професионална експертиза за изготвяне на специфични секторни стратегии за обновяване на местно равнище.

И накрая, успехът на RenoWatt показва, че публичният сектор може да намали разходите и да улесни процесите на обновяване чрез агрегиране на индивидуални проекти. Подобно сътрудничество също така позволява на по-малките общини и местни власти с по-малък финансов капацитет да получат атрактивни оферти и достъп до експертни знания, необходими за осъществяване на комплексни мерки за обновяване.

Много от добрите практики са специално пригодени за избраните целеви групи

Ефективните програми за обновяване често са насочени към конкретни сградни сегменти или определени политически цели. Специализираните програми подпомагат обновяването на обособена част от сградния фонд въз основа на характеристики, като собственост (публична, частна) или размер (еднофамилна или многофамилна), или имат за цел да реализират една или повече допълнителни ползи от обновяването. Последното се илюстрира от програмата „По-добри енергийни общности“ в Ирландия, която показва как енергийната ефективност и борбата с енергийната бедност могат да вървят ръка за ръка. Обновяването на многофамилни сгради в Литва е пример за адаптиран към конкретен сграден сегмент подход, който може да се види и в други източноевропейски държави членки с големи фондове от многофамилни сгради като Латвия и Румъния.

Събирането и съхраняването на данни е от ключово значение за постигане на дългосрочните цели за обновяване

Събирането на данни е важно както за местните власти, така и за националните органи, за да събират и обработват информация, която способства процеса на разработване на политики и осигурява по-лесен достъп до финансиране. Разбира се, тази информация помага на централните и местните власти да управляват собствената си енергийна ефективност и да намалят въглеродните емисии, да правят прогнози за ефекта от предвидените мерки и да проследяват резултатите от провежданите политики. Системите за управление на данни, подкрепени от безвъзмездните средства по програма EFEKT в Чехия, илюстрират как директно може да се намали крайното потребление на енергия, като същевременно се подобри информираността за енергийните характеристики на сградния фонд. Пилотното проучване в Северен Дъблин в рамките на проекта EPISCOPE илюстрира ролята на сертификатите за енергийните характеристики за събиране на данни и моделиране на бъдещите енергийни тенденции.

Новаторските подходи, включващи цифрови сградни дневници и онлайн интерфейси, като P2E във Франция и Woningpas във Фландрия, имат двойно предимство. Те предоставят на местните власти подробна информация, която улеснява приоритизирането на сградните фондове и привличането на инвестиции за рентабилното им обновяване. Случаят с P2E илюстрира, че регионалните и местните власти могат да играят важна подпомагаща роля в развитието на такива инициативи. Освен това такива бази данни често могат да интегрират и съхраняват данни от разнообразни източници, което може да се окаже полезно в бъдеще, когато нови подходящи източници на данни

(като например данните за емисиите в жизнения цикъл, предвидени от шведските климатични декларации) станат по-широко достъпни в Европа.

Енергийната трансформация се нуждае от интегрирано планиране

Стратегическите документи помагат на местните власти да систематизират информацията за собствения си сграден фонд, но също така могат да бъдат изискване за достъп до публично финансиране. Това означава, че има двоен стимул за разработване на стратегически документи като ДСО както на национално, така и на местно равнище. Заедно с това, интегрираното планиране на местно равнище има потенциала да донесе допълнителни ползи за местните власти, което е целта на подобни стратегии в Холандия, Австрия и Испания. От своя страна, схемата e5 в Австрия показва, че инструментите за мониторинг и стандартизираните процедури могат да помогнат за валидиране на ефективността на дългосрочните политики, като същевременно позволяват да се подобри енергийната ефективност с осъществяване на конкретни проекти. Испанската интегрирана ДСО разглежда местните стратегии като важно условие за постигане на националните цели. Начинът, по който образцовите местни стратегии са включени в дългосрочната стратегия за обновяване, улеснява обмена на опит сред местните власти и олицетворява усилията за ангажиране на местните власти за постигане на национални цели в областта на енергията и климата.

Политическа препоръка 1 - Обвържете финансовите инструменти със събирането и съхраняването на данни

Свързването на финансовите инструменти със събирането и съхранението на данни може да привлече индивидуалните собственици към съществуващите програми и да подобри темповете на обновяване на сградите. Когато инструментите за финансиране са свързани с инструменти за мониторинг и обработка на данни, това позволява да се вземат правилни решения и за приоритизиране на конкретни сградни сегменти. Добрите практики за събиране на данни от енергийните обследвания и програмите за сертифициране улесняват достъпа на публичните власти до финансиране. Местните дългосрочни стратегии за обновяване могат да се превърнат в ключови инструменти за инициране на устойчив процес на събиране на данни, който да осигури структуриран стратегически подход към обновяването на сградния фонд. Държавите членки трябва активно да подкрепят и улесняват системното прилагане на местните дългосрочни стратегии за обновяване.

Политическа препоръка 2 - Сътрудничеството между местните власти може да ускори обновяването на обществените сгради

Агрегирането на индивидуални проекти може да помогне на местните власти да получат достъп до необходимия капитал и експертна консултация. Зелените облигации на общини в Швеция и Дания илюстрират как може да се улесни достъпът до капитал за инвестиции в програми за сградно обновяване, докато услугите за обслужване на едно гише като RenoWatt+ показват, че разходите за обновяване и техническа експертиза за отделните общини могат да бъдат намалени чрез окрупняване на проектите. Местните ДСО биха могли да насърчат сътрудничеството между местните власти и да подобрят обмена на знания в тази посока.

Политическа препоръка 3 - Проектирането на нови политически инструменти трябва да е свързано със създаване на синергии между политическите цели и реализирането на допълнителните ползи от енергийната ефективност

Когато разработват нови инициативи и политики, местните власти трябва да се стремят да интегрират ефективно различни цели на управлението. Така например, финансовите инструменти могат да се съчетаят с механизми за събиране на данни чрез свързване с ЕСКО услуги, системи за мониторинг на данни и схеми за сертифициране. По този начин може да се подпомогне декарбонизацията на сградния фонд, като същевременно се оптимизира процесът на събиране на данни, подобри благосъстоянието на уязвимите граждани, или бъдат намалени разходите за енергия на местните власти. Така местните дългосрочни стратегии за обновяване помагат за намиране на полезни взаимодействия между разнородните политически цели и улесняват обмена на знания за добри практики на местно равнище.

5. БИБЛИОГРАФИЯ

- [1] European Commission. (2020). “Long-term renovation strategies”. Accessible at: https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/long-term-renovation-strategies_en
- [2] European Commission, COM(2020) 662 final COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS - A Renovation Wave for Europe - greening our buildings, creating jobs, improving lives, Brussels 14.10.2020. Available at: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/eu_renovation_wave_strategy.pdf
- [3] CES (2014), National building renovation strategies & plans (Article 4). The Coalition for Energy Savings. Available at : <http://eedguidebook.energycoalition.eu/national-renovation.html>
- [4] Cuffe., Ciarán. (2020/2070(INI)). “Report on maximising the energy efficiency potential of the EU building stock”. (2020/2070(INI), Committee on Industry, Research and Energy, Rapporteur: Ciarán Cuffe (April 2020)
- [5] BPIE. (2020). Guidance note on the framework principles of the next-generation energy performance assessment and certification scheme. Building Performance Institute Europe. Accessible at: https://www.bpie.eu/wp-content/uploads/2020/08/D2.2_Guidance-note_Final.pdf
- [6] BPIE. (2020). Multiple benefits of increased energy performance in residential buildings – Factsheets from the users’ and owners’ perspective. Building Performance Institute Europe. Accessible at: <https://www.bpie.eu/publication/multiple-benefits-dbu-factsheets/>
- [7] BPIE (2019). Financing Energy Renovation in Buildings – Guidance on financial schemes with a focus in Bulgaria and Romania. Our Buildings, 2019
- [8] COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT SWD(2020) 550 final - Support from the EU budget to unlock investment into building renovation under the Renovation Wave accompanying the COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS A Renovation Wave for Europe - greening our buildings, creating jobs, improving lives {COM(2020) 662 final}, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1603122391413&uri=CELEX:52020SC0550>
- [9] Intelligent Energy Europe (n.d.). Promote, Organize, Support, Imagine the energy Transition in Ile-de-France territory (POSIT IF). European Commission. Available at: <https://ec.europa.eu/energy/intelligent/projects/en/projects/posit-if>
- [10] EDF ENR (n.d.). BBC: Bâtiments Basse Consommation. Available at: <https://www.edfenr.com/lexique/bbc-batiments-basse-consommation/>
- [11] Ile de France Energies (n.d.) Un entreprise régionale innovante pour la transition énergétique!. Available at: <https://www.iledefranceenergies.fr/qui-sommes-nous/>

- [12] Energy Cities. (2014). Financing schemes increasing energy efficiency and renewable energy use in public and private buildings. Infinitesolutions. Available at: https://energy-cities.eu/wp-content/uploads/2019/01/infinite_solutions_comparative_analysis_web.pdf
- [13] EIB. (2018a) Réseau Canopee Logement Social. European Investment Bank. Available at: <https://www.eib.org/de/projects/pipelines/all/20180398>
- [14] Canopée. (2021). Réseau Canopée – Partager & Progresser. Available at: <http://www.reseau-canopee.fr/#>
- [15] EIB. (2018b). EFSI Operation Scoreboard – Réseau Canopee Logement Social. European Investment Bank. Available at: <https://www.eib.org/attachments/registers/88023681.pdf>
- [16] EIB. (2018c). Environmental and Social Data Sheet – Réseau Canopee Logement Social. European Investment Bank. Available at: <https://www.eib.org/attachments/registers/85659073.pdf>
- [17] Nová Zelená Úsporám (2021). About the New Green Savings Programme. State Environmental Fund of the Czech Republic. Available at: <https://www.novazelenausporam.cz/about-the-new-green-savings-programme/>
- [18] Sunderland, Louise (2019). Learnings from the Czech Republic on using EU ETS revenues for residential renovations. Regulatory Assistance Project. <https://www.raponline.org/knowledge-center/learning-from-the-czech-republic-on-using-eu-ets-revenues-for-residential-renovations/>
- [19] Sance Pro Budovy. (2016). Program EFEKT. Czech Ministry of Industry and Trade. Available at: <http://www.renovuidum.cz/cs/programy/efekt>
- [20] State Environmental Fund CZ (2021). New Green Savings Programme. State Environmental Fund of the Czech Republic. Available at: <https://www.sfzp.cz/en/administered-programmes/new-green-savings-programme/>
- [21] Sance Pro Budovy. (2016). Important information about the renovation of buildings. Available at: <http://www.renovuidum.cz/>
- [22] Manteuffel, Bernhard von., Katja Dinges. (2018). New Green in Savings Programme (NGiS) in the Czech Republic. Available at: <https://www.euki.de/wp-content/uploads/2018/12/Fact-Sheet-Green-Savings-Programme-CZ.pdf>
- [23] Sweden LTRS. (2020). Sweden’s Third National Strategy for Energy Efficient Renovation. Ministry of Infrastructure. Available at: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/se_2020_ltrs_official_translation.pdf
- [24] City of Gothenburg. (2018). Green Bond Impact Report. Available at: <https://finans.goteborg.se/wpui/wp-content/uploads/2014/02/Green-Bond-Impact-Report-2018-City-of-Gothenburg.pdf>

- [25] City of Gothenburg (2019). City of Gothenburg Green Bond Framework. Available at: <https://finans.goteborg.se/wpui/wp-content/uploads/2019/09/City-of-Gothenburg-Green-Bond-Framework-2019-09-12-1.pdf>
- [26] Climate Bonds Initiative. (2018) Green Bond Fact Sheet Östersund Municipality. Available at: <https://www.climatebonds.net/files/files/2017-11%20SE%20%C3%96stersund%20Municipality%283%29.pdf>
- [27] Kommuninvest (2021). Green Bonds. Available at: <https://kommuninvest.se/en/funding-and-funding-need-3/greenbonds/>
- [28] KommunKredit (2020) Green Bond Impact Report 2020. Available at: https://www.kommunekredit.dk/wp-content/uploads/filebase/en/stock_exchange_announcements/green_bond_impact_report/KommuneKredit_GBIR_Report_2020_web.pdf
- [29] Romania Green Building Council (n.d. - a) Green Mortgages. Available at: <http://www.rogbc.org/en/projects/green-mortgage>
- [30] Romanian Green Building Council (2014). Smart Investing for a Green Home. Available at: <http://rogbc.org/Downloads/Proiecte/GreenHomes/RoGBC%20-%20Smart%20Investing%20for%20a%20Green%20Home%20-%20ENGLISH.pdf>
- [31] Romania Green Building Council (2014). Green Homes and Green Mortgage Toolkit for Residential Investors. Horizon 2020 Project. Available at: <http://www.rogbc.org/Downloads/>
- [32] RenOnBill (2020). Overview of On-Bill Buildings Energy Renovation Schemes. Horizon 2020 project. Available at: <https://renonbill.eu/knowledge-sharing/overview-of-on-bill-buildings-energy-renovation-schemes>
- [33] EuroPace2020 (2018). Europace Readiness Assessment – Legal and Fiscal Analysis of the EU 28. Available at: <https://www.europace2020.eu/reports>
- [34] RenoWatt+ (n.d.). Reno...What? Wallonian Government. Horizon 2020 project. Available at: <https://renowatt.be/fr/historique/>
- [35] Cityinvest (2017). RenoWatt wins at the Best European Energy Service Award. Available at: <http://cityinvest.eu/content/renowatt-project-wins-best-european-energy-service-award>
- [36] RenoWatt+ (n.d.). Our Mission. Wallonian Government. Horizon 2020 project. Available at: <https://renowatt.be/fr/notre-mission/>
- [37] Government of Ireland (2020). Public Sector Energy Efficiency Strategy. Department of the Environment, Climate and Communications. Available at: <https://www.gov.ie/en/publication/7c726-public-sector-energy-efficiency-strategy/>

- [38] SPL OSER (n.d.). SPL OSER Auvergne-Rhône-Alpes – l’efficacité énergétique au service des collectivités locales. Available at: <https://spl-oser.fr/>
- [39] Cityinvest (n.d.). Regional Energy Services Operation – OSER. Available at: <http://cityinvest.eu/content/regional-energy-services-operator-oser>
- [40] Junta de Castilla y León. (2020). Vivienda Y Urbanismo de Castilla y León - Programa Rehabitare. Available at: <https://vivienda.jcyl.es/web/es/programa-rehabitare.html>
- [41] Intereconomia (2020). Fomento y Diputación de Palencia destinarán 1,4 millones al programa Rehabitare. Available at: <https://intereconomia.com/noticia/fomento-y-diputacion-de-palencia-destinaran-14-millones-al-programa-rehabitare-20201211-1512/>
- [42] Eisermann, Miriam. (2020). “Boosting energy retrofits in condominiums: Key policy recommendation for EU, national and regional policymakers”. Interreg North-West Europe. Energy Cities. Accessible at: https://www.nweurope.eu/media/9903/ace_recomandations_v6-final.pdf
- [43] Cityinvest (n.d.) Padova’s apartment building retrofit programme PadovaFit!. Available at: <http://cityinvest.eu/content/padova%E2%80%99s-apartment-building-retrofit-programme-padovafit>
- [44] BuildUp (2019). PadovaFIT Expanded project. European Commission. Available at: <https://www.buildup.eu/en/explore/links/padovafit-expanded-project>
- [45] PadovaFit Expanded (n.d.) PadovaFIT Expanded. Horizon 2020 project. Available at: <https://www.padovafit.eu/home.html>
- [46] Jessica II Fund for Multi-apartment Building Modernisation, Available at https://www.energypoverty.eu/sites/default/files/downloads/observatory-documents/19-06/case_study_-_jessica_ii_without_url.pdf
- [47] EIB (2019). Lithuania: New financing for energy efficiency loans with Siauliu Bankas. Available at: <https://www.eib.org/en/press/all/2019-001-new-financing-for-energy-efficiency-loans-in-lithuania-with-siauliu-bankas>
- [48] Better Energy Communities scheme, SEAI website. Available at: <https://www.seai.ie/grants/community-grants/>
- [49] SEAI (2019a). National Energy Projections 2019. Sustainable Energy Authority of Ireland. Available at: https://www.seai.ie/publications/2019-04_SEAI2019ProjectionsReport_Final.pdf
- [50] SEAI (2019b). Communities Energy Grants Application Guidelines 2020. Sustainable Energy Authority of Ireland. Available at: <https://www.seai.ie/grants/community-grants/project-criteria-and-funding/Community-Grant-Guidelines.pdf>
- [51] Administratia Dondului Pentru Mediu (2020). Energy Efficiency in Schools. Environmental Fund Administration. Available at: https://www.afm.ro/eficienta_energetica_scoli_legislatie.php
- [52] Administratia Dondului Pentru Mediu (2020). Financing Guide of 16 November 2020. Environmental Fund Administration. https://www.afm.ro/eficienta_energetica_scoli_ghid_finantare.php

- [53] Gokarakonda, Venjakob, Thomas. (2020) D2.1 Report on local EPC situation and cross-country comparison matrix. QualDeEPC. Horizon 2020 project. Available at: https://qualdeepc.eu/wp-content/uploads/2020/04/QualDeEPC_D2.1_Final_V2.pdf
- [54] JoinUp (n.d.). About Building Passport Flanders (Woningpas). European Commission. Available at: <https://joinup.ec.europa.eu/collection/egovernment/solution/building-passport-flanders-woningpas/about>
- [55] Overheid van Vlaanderen. (2020). Over Woningpas. Flemish Government. Available at: <https://woningpas.vlaanderen.be/web/guest/over-woningpas/>
- [56] Vlaams Energieagentschap (2016). Draft Designnota Woningpas. Flemish Energy Agency. Available at: https://www.energiesparen.be/sites/default/files/atoms/files/RP_fase2_draftdesignnotawoningpas_ve_rsjuni2016.pdf
- [57] Ministerstvo Prumyslu a Obchodu (2021a). Program EFEKT. Czech Ministry of Industry and Trade. Available at: <https://www.mpo-efekt.cz/cz/programy-podpory/efekt>
- [58] Ministerstvo Prumyslu a Obchodu (2021b). Call nr. 6/2021 to submit application for subsidies under the State Program for the Support of Energy Savings for the period 2017-2021. Czech Ministry of Industry and Trade. Available at: https://www.mpo-efekt.cz/upload/6cd6d069e64a28ff10122424d61b29ea/21_efekt_vyzva_06_2d_energeticky-management.pdf
- [59] Czechia LTRS (2020). Long term renovation strategy to support the renovation of the national stock of both public and private residential and non-residential buildings. Czech Ministry of Industry and Trade. Available at: https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/documents/cz_2020_ltrs_official_translation_en.pdf
- [60] The Shift Project (2021). Passeport Efficacité Énergétique (P2E). The Shift Project. Available at: <https://theshiftproject.org/experience-p2e/>
- [61] Toth, Zsolt, Maarten de Groot, Sofie De Regel, Giulia Carbonari, Marco Calderoni (2020). Building Logbook State of Play. European Union. Available at: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/58580f81-06b7-11eb-a511-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>
- [62] Expérience P2E (n.d.) Mettre en oeuvre un démarche de rénovation énergétique qui s'appuie sur un Passeport Efficacité Énergétique. Engagé pour Faire. Available at: <https://www.experience-p2e.org/le-p2e/application/>
- [63] Regeringskansliet (2020). Regeringen vill införa klimatdeklaration för byggnader. Swedish Ministry of Finance. Available at: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/02/regeringen-vill-infora-klimatdeklaration-for-byggnader/>
- [64] Boverket (2020a). Climate declaration for construction of a building. Swedish National Board of Housing, Building and Planning. Available at: <https://www.boverket.se/sv/byggande/uppdrag/klimatdeklaration/>
- [65] Boverket (2020b). Regulation on climate declarations for buildings – proposal for a roadmap and limit values. Swedish National Board of Housing, Building and Planning. Available at:

<https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2020/regulation-on-climate-declarations-for-buildings.pdf>

[66] Episcopo (2016). National Report of the Irish EPISCOPE Pilot Action – Deliverable 3.1. Energy Europe Programme of the EU. Available at: https://episcopo.eu/fileadmin/episcopo/public/docs/pilot_actions/IE_EPISCOPE_LocalCaseStudy_EnergyAction.pdf

[67] OpenStreetMap contributors (2016). Map Data. Available at: <http://energyaction-static.s3-website-eu-west-1.amazonaws.com/index.html>

[68] Episcopo (2016). Episcopo Northside of Dublin Pilot Action Results – May 2016. Available at: <https://energyaction.ie/ea/episcopo/>

[69] Klimaatakkoord (2019). Klimaatakkoord. Government of the Netherlands. Available at: <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord>

[70] ECW (2021) Expertise Centrum Warmte. Available at: <https://www.expertisecentrumwarmte.nl/default.aspx>

[71] PAW (2021). Programma Aardgasvrije Wijken. Government of the Netherlands.. Available at: <https://www.aardgasvrijewijken.nl/default.aspx>

[72] RES (2021). Nationaal Programma Regionale Energiestrategie. Government of the Netherlands. Available at: <https://www.regionale-energiestrategie.nl/default.aspx>

[73] Algemene Rekenkamer (2020). Aardgasvrije wijken: te hoge verwachtingen gewekt. National Audit Chamber. Available at: <https://www.rekenkamer.nl/actueel/nieuws/2020/05/20/aardgasvrije-wijken-te-hoge-verwachtingen-gewekt>

[74] De Voogt, Sam (2020) Ineens was er een brief: voorlopig gaat uw wijk toch niet van het Gas. NRC. Available at: <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/10/15/ineens-was-er-een-brief-voorlopig-gaat-uw-wijk-toch-niet-van-het-gas-af-a4016235>

[75] Van Santen, Hester (2020). Tegenslag in Terheijden: de rechter blokkeert het zonnepark van de bewoners. NRC. Available at: <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/11/02/tegenslag-in-terheijden-de-rechter-blokkeert-het-zonnepark-van-de-bewoners>.

[76] Austria LTRS (2020). Document on the long-term renovation strategy pursuant to Directive 2010/31/EU of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings in the consolidated version of 30 May 2018. Institute of Construction Engineering (OIB). Available at: https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/documents/at_2020_ltrs_en.pdf

[77] e5 scheme national website (n.d.) Dae e-5=Programm für energieeffiziente Gemeinden. Program for energy efficient municipalities. Available at <https://www.e5-gemeinden.at/e5-programm/das-e5-programm-fuer-energieeffiziente-gemeinden>

[78] e5 scheme website of Styria (n.d.) e5 – Das Rezept für kommunale Energiepolitik. Energie Agentur Steiermark GmbH. Available at <https://www.e5-steiermark.at/%C3%BCber-e5/>

[79] Spain LTRS (2020). ERESEE 2020 Actualización de la Estrategia a Largo Plazo Para La Rehabilitación Energética en el Sector de la Edificación en España. Ministry of Transport, mobility and Urban Planning. Available at: https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/documents/es_ltrs_2020.pdf

[80] Gerencia Municipal De Urbanismo Albacete (2018). Plan Director de Rehabilitación y Regeneración Urbana Albacete. Municipality of Albacete. Available at: <http://www.albacete.es/es/por-temas/urbanismo-y-obras/documentos/plan-director-rr.2018.1.1>

6. ПРИЛОЖЕНИЕ I – ПРЕГЛЕД НА ДОБРИ ПРАКТИКИ

| Категория | Добра практика |
|---|--|
| Иновативни финанси | SEM ENERGIES POSIT IF - France |
| | Réseau Canopée Logement Social - France |
| | New Green Savings Programme - Czechia |
| | Green bonds for municipalities – Sweden-Denmark |
| | Green Home Certification and Green Mortgage Program - Romania |
| | EuroPACE |
| Публични сгради | RenoWatt+ - Wallonia |
| | Public Sector Energy Efficiency Strategy - Ireland |
| | SPL OSER OSS - public buildings- France |
| | Public social housing renovation REHABITARE program in Castillia de Leon (Spain) |
| Персонализирани подходи | Padovafit / (RO/BG) – feedback pending (Green light) |
| | Multi-family building program (JESSICA II) - Lithuania |
| | Better energy communities scheme - Ireland |
| | Environmental Fund for Schools - Romania |
| Сертификати за сградни характеристики/събиране на данни | Woningpas - Flanders |
| | EFEKT – Czechia – energy management systems municipalities |

| | |
|-------------------------------|--|
| | Passeport Efficacité Énergétique (P2E) - France |
| | Klimatdeklaration - Sweden |
| | Episcope – Pilot monitoring energy performance combining EPC databases and interactive GIS interface |
| Интегрирано градско планиране | District approach - Netherlands |
| | E5 scheme for municipalities - Austria |
| | Local and regional renovation strategies – Spain LTRS |